Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 117 (16340) | 1983 оной майн 19, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

БУРЯАДАЙ АССР 60

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд — Москвада

БАЯР ЁҺОЛОЛОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, автономито республикын литература болон искусствын үдэрнүүд Москвада, Гүрэнэй Түбэй концертнэ залда, баяр ёһололой оршон байдалда майн 17-до нээгдэбэ. Эндэ Буряад ороной искусствын түлөөлэгшэдэй концерт болоо.

Тус концертын өөрсэ удхатай оролто болон С. Манжигеевэй «Эхэ орондоо алдар соло дууланабди» гэһэн дуун Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай хоорой, симфоническа оркестрэй гүйсэдхэлгэ доро ханхинаба. Гадна «Байгал» ансамблиин, хореографическа училищиин һурагшадай, мүн арадай инструментнүүдэй ансамблиин аялганууд дуу, хатарнуудай ирагуу хүгжэмтэ гүрэлөө мэтээр үзэгдэбэ.

Классическа оперонуудһаа аринуудые болон мүнөө үеын дуунуудые гүйсэдхэһэн республикын мэдээжэ дуушадые харагшад халуунаар угтаа. Концертын амжалтые баледэй артистнууд батадхаба. А. Петровой «Лениндэ — магтаал» гэһэн дуугаар баяр ёһололой энэ үдэшэ түгэсэжэ, Буряадай үндэһэн соёлой һалбаран хүгжэжэ байһые тодоор гэршэлбэ.

Концертдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев, Буряадай АССР-эй партийна болон совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

* * *

Энэл үдэр Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэд В. И. Ленинэй Мавзолейдэ ерэжэ, венок табяа. Тэрэшэлэн Кремлиин ханын дэргэдэ Танигдаагүй сэрэгшын хүүр дээрэ мүн лэ венок табигдаһан байна.

(ТАСС).

МОСКВА. (Манай тусхай корреспондент Ив. Очиров мэдээсэнэ). Уржадэр «Россия» гэжэ Түбэй концертнэ залда орохо дуратан угаа олон байба. Үдэшын долоон саг. Дурсагдагша залай 2500 харалгын һууринууд хуу баран эзэлэгдэнхэй. Сценын наада хоёр тала уран гоёор шэмэглэгдэнхэй байба. Зүүн гар таладань ажахын болон соёлой талаар туйлаһан ехэ амжалтануудайнь түлөө манай республикада барюулагдаһан Эхэ ороноймнай үндэр дээдын шагнал хайранууд — Ленинэй, Октябриин Революциин болон Арадуудай Хани барисаанай орденууд ехэ хэмжээтэйгээр уралан бүтээгдээд жэрылдэнэ. Харин баруун захадань торгон хадаг хүндэмүүшэ ёһоор зал руу үргэн барижа байһан буряад эхэнэрэй һайхан дүрэ урматай гоёор харагдана. Тэндэнь «Буряадай АССР-эй 60 жэл» гэжэ уралагдан бэшэгдэнхэй.

Намилзама һайхан хүшэгэ уданшьегүй ирагдажа, Байгалай үмэнэхи манай түрэл хизаарай сэлмэг номин сэнхир алас огторгойн үнгэтэй үргөө доро Буряад ороной мэргэжэлтэ уран соёлой харалгада хабаадагшад гоё һайхан зүүдхэлтэ хубсаһаараа хэдэн үеэр жэрылдэн харагдаба. Энэ үзэсхэлэнтэ зураглалые үрэ зүрхэнһөө бахархан байһан харагшадай халуун альга ташалга, полонго татаһан, уһа ехэтэй амидаралта аадарай аятай удаан шааяан мэтээр үзэгдэбэ.

Удаань СССР-эй арадай артист, Ленинэй шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой И. А. Моисеев сценэ дээрэ гаража, совет ороной искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалба.

— Энэ хадаа Агуу Октябриин революциин һүүлээр түрэл хизаартаа соёлой хубисхал хэһэн, эртэ урдын өөһэдын гайхамшаг «Гэсэр» гэжэ эпостэй арадай түлөөлэгшэд мүн.

43 жэлэй саана Буряадай литература болон искусствын түрүүшын декадын бэлэдхэлдэ хабаадалсаа бэлэйб. Тэрэ сагһаа хойшо энэ бэлигтэ арадай түлөөлэгшэдтэй манай ороной олонинтэ хэдэн удаа уулзажа, урмашаха аргатай байгаа, — гэжэ И. А. Моисеев амаршалга соогоо онсолон тэмдэглэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь А. А. Бадиев харюугай үгэ хэлэхэдээ:

— Коммунис партиин, совет правительствын халуун анхарал оролдолгын ашаар манай арадай үндэһэн уран соёл һүүлэй үедэ улам палбаран хүгжөө. Энэнэй түлөө, мүн хүндэмүүшэ дулаан [illegible] ёһоной угтамжын [illegible] ехэ баяр хүргэнэб, [illegible] гэжэ тэмдэглээ.

[illegible] совет ороной, Москвагай уран соёлой мэдээжэ ажал ябуулагшадай ехэ бүлэг сценэ дээрэ гаража, манай түлөөлэгшэдтэ баглаа һайхан сэсэгүүдые удаан замхашагүй альга ташалган доро барюулба.

Республикымнай литература болон искусствын үдэрнүүдэй нээлгын баяр ёһололой концерт эхилбэ. Сценэ дээрэ үзэмжэтэй гоёор зэргэшэһэн хамтын хоорой дуушадай дундаһаа хоёр бэлигтэн гаража ерэнэ.

Эдир арюухан хүүхэн
шэнги
Элдин жаргалта
Буряад орон
Кремлиин ододоор
гиигүүлээтэй
Хүрэжэ ерэбэл,
ниислэл шамдаа! —

гээд РСФСР-эй габьяата артистка Лариса Егоровагай хонгёо хоолой зэдэлбэ.

Удаань:

Жаргалта хубиня
магтан дуулаһан
Жабхалан сүлөөтэ
Буряаднай,
Арадайнгаа дурые,
магтаалые
Асарбал шамдаа,
Москвамнай! —

гэжэ Буряадай АССР-эй арадай артист Майдар Жапхандаевай хүнхинэсэ уншахада, альга ташалган дахинаа зэдэлжэ, — хүгжэм, дуун, хатар наадан ханхинаа һэн.

Концертдэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. И. Орлов, орлогшонор Е. Ф. Карпова, В. И. Кочемасов, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэгэдэхи орлогшо О. П. Колчина, РСФСР-эй соёлой министр Ю. С. Мелентьев болон КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй, мүн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байгаа.

Мүн энэл үдэр Ленинэй орденто ССР Союзай Уран зураашадай Түбэй байшанда Буряадай уран зураашадай выставкэ нээгдэбэ. Тэрээндэ 500-гаад уран зурагай, графикын, скульптурын болон гоёон шэмэглэлгын бүтээлнүүд табигданхай.

Выставкэ нээлгын баяр ёһололой үедэ РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, СССР-эй Уран зурагай академиин бодото гэшүүн-корреспондент С. П. Ткачев оролто үгэ хэлэхэдээ:

Энэ выставкэ автономито республикануудай уран зураашадай выставкэнүүд соо һоо 12-дохинь болоно. Буряад нүхэдэй бүтээлнүүд өөрын онсо шэнжэтэй байһаараа бусадһаа тон илгаатай, — гэжэ тэмдэглээд, выставкын ээзэд-авторнуудта ехэ амжалта хүсэбэ.

Удаань харюугай үгэ абаһан КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев суглараашадые Буряад ороной түлөөлэгшэдэй үмэнэһөө амаршалаад, халуунаар хүлеэн абаһанайнь түлөө СССР-эй Уран зурагай академидэ, СССР-эй, РСФСР-эй Уран зураашадай холбоонуудта халуун баяр хүргэбэ.

Выставкэ нээлгын ёһололдо РСФСР-эй соёлой министр Ю. С. Мелентьев, СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин секретарь, СССР-эй арадай уран зурааша, СССР-эй Уран зурагай академиин Президиумэй гэшүүн К. И. Рождественский, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша Д-Н. Д. Дугаров гэгшэд үгэ хэлээ.

СССР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ, СССР-эй Уран зурагай академиин бодото гэшүүн Н. А. Пономарев лентэ хайшалжа, выставкые нээбэ. СССР-эй, РСФСР-эй Уран зураашадай холбоонуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, мэдээжэ уран зураашад болон ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд эндэ сугларaа.

Мүн эндэ манай республикын ажалшадай түлөөлэгшэд — Борьёогой совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Рабдаев, БАМ-ай тоннельшэдэй бригадир, Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстоухов, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Д. Г. Степанов гэгшэд байлсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай уран зохёолшодой делегаци В. И. Ленинэй Мавзолейдэ венок табижа байна.

В. МАТВИЕВСКИИН фото. (Фототелеграфаар абтаба).

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

ЭРДЭМТЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА КОНФЕРЕНЦИ

Дайн ба эб найрамдал тухай асуудал хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлые ходоодо хүдэлгэдэг юм. Мүнөө энэ асуудал манай бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүн зоной урда бүри үргэнөөр табигдана. Юундэб гэхэдэ, буу зэбсэгүүдэй хүсэн хэзээ хэзээнэйхиһээ һандаргахы ехэ, хүн түрэлтэндэ ехэ аюул тохёолдуулма болоо бшуу. Термоядерна дайнай аюул уршагые илангаа һайнаар ойлгожо, мэдэжэ байдаг эрдэмтэд бүмбэрсэг дэлхэйн хуби заяанай түлөө онсо харюусалгатай байна. Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абархын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын ба эб найрамдалай түлөө эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференци майн 17-до Москвада нээгдэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын элитэ ехэ эрдэмтэд, Пагуошска хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэд конференциин президиумдэ һууғаа.

СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. П. Александров оролто үгэ хэлэжэ, эрдэмтэдэй дайн дажарта эсэргүү хуралдаае нээбэ. Энэ уулзалга термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэлдэ шухала алхам болохо аабза гээд найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь академик Б. Н. Пономарев «Уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ эрдэмтэдэй дүүргэдэг үүргэ тухай» гэһэн элидхэл хэбэ. Бүхы совет хүнүүдтэл, һайн һанаатай бүхы хүнүүдтэл адли, совет эрдэмтэд уласхоорондын байдалай түгшүүрилтэй болоһондонь һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлнэ. Түби дэлхэй түүхэтэ харюусалгатай үе сагта ороод байна. Хүгжэлтын ямар шэглэлтэйгээр дабшаха байһан тухай асуудал шиидхэгдэнэ.

«Эб найрамдалые сахин хамгаалха, термоядерна дайнай ушар түбэгые зайсуулан сараха гэшэ мүнөө арадуудай зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байһан эгээл шухала асуудал болоно, — гэжэ Ю. В. Андропов «Карл Марксын һургаал ба СССР-эй социалис байгуулалын зарим асуудалнууд» гэһэн статья соогоо тэмдэглээ һэн. — Манай партида, Совет гүрэндэ, бүхы дэлхэйн арадуудта уласхоорондын оршом соо энээнһээ шухала юуншье байхагүй». Ниитэ хүн түрэлтэнэй энэ шухала зорилгые шиидхэхын тула нэн түрүүн дайнай аюул тухай арад зондо ойлгуулха шухала. Дайнай аюулай хаанаһаа үндэһэтэй байһые дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала. Энэ бүгэдэ арадай интернациональна хэрэгтэ эрдэмтэд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Ядерна дайнай хойшолонгууд тухай үнэн зүбые бүхы хүн түрэлтэндэ али бүхы талаһаань элирхэйлэн харуулха гээшэ эрдэмтэдэй уялга болоно гэжэ Б. Н. Пономарев тэмдэглээ.

Холбоото Штадууд сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие бурууһургахын тула, Советскэ Союз болон социалис оронуудһаа сэрэгэй булюу хүсэтэй болохын тула ехэ юумэ хэнэ. Ракетно-ядерна шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүд бүтээгдэнэ. Ядерна дай үүдхэжэ, тэрээндэ илалта туйлажа болохо гэһэн доктринануудые номноно. Ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн Советскэ Союзай жэшээе дэмжэхэсэ США орн таһа арсана.

«Советскэ Союз ракетнэ ехэ хүсэтэй болоо» гэһэн худал хуурмаг баримтануудые шалтаг болгон, Европодо американ ракетэнүүдые тараан тодхохые хүсэнэ. Ю. В. Андроповой оруулһан дурадхалнууд эдэ баримтануудай худал хуурмаг, таарамжагүй байһые элирхэйлэн харуулба.

США-гай болон тэдэнэй союзнигуудай ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй хархис хараа шэглэл бэелүүлжэ байхадань, Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ оронууд ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые хуряаха, шахардуу шанга байдалые һуларуулха гэһэн нүлөө ехэтэй программа бэелүүлнэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй гадаадын политическэ стратеги энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд, Финляндиин ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй асуудалнуудта тэрэнэй үгэһэн харюунууд атомна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалха программа табина.

Совет эрдэмтэд эб найрамдалай хэрэгые гүнзэгы сэдьхэлһээ дэмжэнэ гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлээ. Парти болон Совет гүрэн тэдэнэй ажалай үрэ дүнгүүдые эб найрамдалай хэрэгтэ арадуудай аша туһада хэзээдэшье зүрюугээр хэрэглэхэгүй юм гэжэ тэдэнэр һайн мэдэнэ. Атомай элшэ хүсэнэй имагтал амгалан тайбан байдалда хэрэглэгдэхынь тула СССР-эй Наукануудай академи ехэ юумэ хэнэ. Тэрэ эб найрамдалые хамгаалагшадай түрүү зэргэдэ дабшана. Дайн байлдаа зайсуулан сарахын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө совет болон уласхоорондын олониитын хүдэлөөндэ СССР-эй эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Газар дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хамгаалхын түлөө, ажамидарал хангахын түлөө арадуудай шиидхэхы тэмсэлдэ туһалха гээшэ эрдэмтэдэй нангин уялга болоно гэжэ элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлэбэ. Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абархын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын ба эб найрамдалай түлөө эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференци энэ һайн һайхан уг зорилгодо ехэ нүлөө үзүүлхэ аабза гэжэ багсаамжалнаб.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик Е. П. Велихов «Наука ба ядерна дайнай аюулда эсэргүү тэмсэлэй гол шухала зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэбэ.

Манай зуун жэлэй 80-дахи онууд хадаа хүн түрэлтэнэй түүхын эгээ орёо хүшэр үе сагуудай нэгэниинь болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ үедэ ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гээшэ дэлхэйн бүхы хүнүүдэй эгээл шухала зорилго болоно.

Ядерна буу зэбсэг хадаа арадуудта аюул тохёолдуулһан хамтын дайсан болоно гэһэн мэдэрэлые хүн түрэлтэндэ ойлгуулхаһаа бүхы юумэн дулдыдаха байна гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ. Бидэ бүхы хүсэеэ нэгэдүүлжэ, хүн түрэлтэндэ тохёолдуулагдаһан энэ аюулые зайсуулан сараха ёһотойбди.

(ТАСС).

РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссиһаа

Литература, искусство болон архитектурын талаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси 1983 оной РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо зохёол бүтээлнүүдые абажа үргэлжэлһөөр.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ туһа нэмэри болодог, социалис реализмын гол ёһонуудта харюусадаг, олониитын дунда үргэнөөр мэдэрэгдэһэн литература болон искусствын зохёол бүтээлнүүд, тэрэшэлэн өөрсэ онсо шэнжэтэй ба ашаг үрэ ехэтэй архитектурна шиидхэбэринүүд хаража үзэлгэдэ абтаха.

Гүрэнэй, ниитын ба зохёохы эмхинүүд шан олголгодо зохёол бүтээлнүүдые табижа шадаха.

1982 оной июниин 15 болотор толилогдоһон (харуулагдаһан, баригдаһан) зохёол бүтээлнүүдые комисси 1983 оной июлиин 1 болотор тушаажа абаха.

Шан олголгодо дэбжүүлгэдэ хабаатай асуудалнуудаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссида иимэ адресаар хандаха: 103274, Москва, Краснопресненскэ набережна, 2-дохи байшан, телефонууд: 205-59-16, 205-59-77.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ОЛОНОЙ ХҮСЭН ЕХЭ

— Манай хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай коллектив Байгалай хадануудһаа Хойто-Муяын хаданууд хүрэтэр 23 ехэ, бага хүүргэнүүдые баряа. Тыя, Гоуджекит, Холодная болон бусад олон түргэн дошхон гол горход дээгүүр 80 — 90 метрэй хүүргэнүүдые табижа, БАМ-ай барилгада хубитаяа оруулалсаа. Коллективнай арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабарииe болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсоод, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлажа эхилбэ, — гээд тус отрядай профсоюзай организациин түрүүлэгшэ Н. О. Восковых мэдүүлнэ.

Тус отрядай коллектив Буряадай участогай томохон, үнинэй коллективүүдэй нэгэн болоно. Барилгын материал гаргаха өөрын баазатай юм. Түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые, хюрөөдэмэл материал болон бусад зүйлнүүдые гаргадаг. Трактор, машинануудаа миин байлгангүйгөөр ашаглаха гэһэн хэмжээ ябуулганууды бэелүүлнэ. Ажалай журам шангадхаха талаар һүүлэй сагта эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Холын участогуудта хүдэлдэг бригадануудайнгаа хүдэлмэриие хинан шалгаха, али бүхы туһаламжа хүргэхэ талаар отрядай захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай олонхи бригаданууд гол баазаһаа 300—320 километр холо барилга хэнэ. Жэшээлхэдэ, Д. А. Колесниковэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив БАМ-ай 660-дахи, 659-дэхи километрнүүдтэ хүүргэнүүдые барижа эхилбэ. Эдэ хүүргэнүүд бага нүүд бэшэ аабдаа. Д. А. Колесниковэй бригада отрядайнгаа дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ онсо шалгардаг, үнэтэ бэлэгээр, мүнгэн шангаар ходол урмашуулагдажа байдаг.

— Бидэнэр энэ хоёр хүүргын барилгые май һарада дүүргэхэ зорилготойбди. Энэ болзорһоо хожомдожо огто болохогүй бшуу даа. Юуб гэхэдэ, байгша оной июниин тэн багаар ашаанай поезд БАМ-ай 666-дахи километртэ оршодог Муякан станци хүрэхэ ёһотой. Бидэнэр мүнөө хоёр халаанай туршада ажалаа эмхидхэхэ даабаряа 125—130 процент дүүргэнэбди. Манай гэмээр түмэр харгы табиха ажал часейшье туршада һаатахагүй,—гээд бригадир Д. А. Колесников бидэндэ хэлэнэ.

Энэ түрүү бригадын коллектив Хойто-Муяын хадануудай хоорондуур түмэр замай табан хүүргэ барижа баранииень хараалагдаһан болзортонь ашаглаягада тушаагаа бэлэй. Мүнөө БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаан түмэр замай Северомуйск станци хүрэтэр зөөгдэжэ эхилбэ. Эндэ багаханшье һаа Д. А. Колесниковэй бригадын коллективэй оруулһан хубита бии гэжэ һанагдана.

П. Н. Арсеньевэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив 648-дахи километртэ хүүргэ барижа дүүргээд, 672-дохи километртэ нүүжэ ерэбэ. Эндэ 88 метр ута хүүргын тулга табижа, хүүргэ хабсаргаха даабари абанхай. Энэ томо хүүргын барилга август һарада дүүргэгдэхэ юм. П. Н. Арсеньевэй бригадын коллектив даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, хүүргэнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушаадаг заншалтай болонхой. Хойто-Муяын хадануудай дундуур түмэр харгы бариха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, Северомуйск ерэһэн түрүүшын поездо һууха эрхэдэ хүртөө юм. КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй.

Холын хойто дайдада, гол баазаһаа холо хүүргэ барихань тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ аабдаа. Бетоной холисо, модон, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүд дуталдаха. Трактор, машинанууд, кранууд гар дорошни байхагүй. Бидэ, хүүргэ баригшад, эдэ бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан, даабаряа дүүргэхэл гэжэ оролдодог зомди. Манай хойноһоо түмэр харгы дабшана. Рельс табиха хүдэлмэриие һаатуулхагүйн тула оролдонобди, — гэжэ бригадир П. Н. Арсеньев хэлэнэ.

Хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай хүдэлмэришэд харюусалгаяа сэдьхэл зүрхөөрөө мэдэрнэ. Тиимэһээл һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, бүхы объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ. Энэ зорилгоёо бэелүүлнэшье. Хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байгаа тус отрядай коллектив ажалай, гүрэнэй, технологическа болон хангалгын албанай журамые улам шангадхан, даабари болон уялгаяа үлүүлхэ хэрэгтэ гол шухала анхарал хандуулжа, жэлэй эхинһээ муу бэшэ үрэ дүн түйлана.

Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада 800 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 810 мянганда хүргэбэ. Үйлэдбэридөө 17 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

— Бидэ саашадаа үшөөл шангаар хүдэлжэ, байгша ондо Таксимо станци хүрэтэр түмэр харгы табиха хэрэгтэ бүхы хүсэ шададаа зорюулхабди, — гээд хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай хүдэлмэришэд эрид шиидэнгээр мэдүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Хориин леспромхоздо гурбан томодхогдоһон, дүрбэн бага комплексно бригаданууд хүдэлдэг юм. Ажалай Алдар Солын III шатын ордентo, КПСС-эй гэшүүн Александр Смирновой, Пётр Томиловай, Рембу Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд 11-дэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ түрүү зэргэдэ ябажа байна. Тэдэнэр түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэнэ.

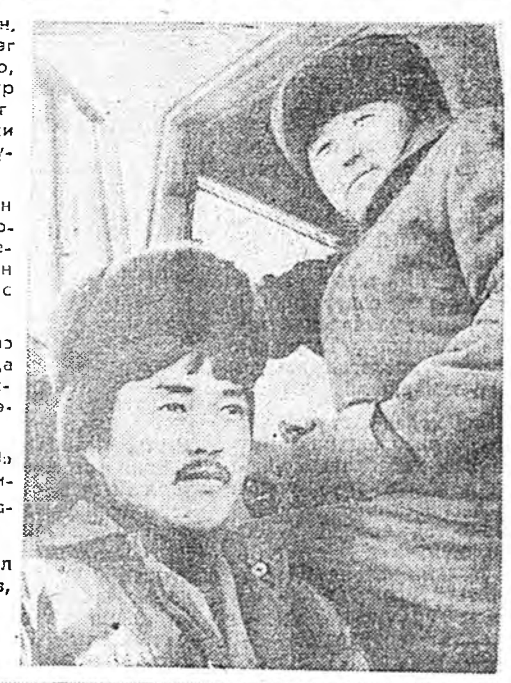
Тус предприятиин 13 экипажда гуша гаран жолоошод хүдэлнэ. Дүй дуршэлөөр баян жолоошод Василий Красинский, Пурбо Бадмацыренов, Анатолий Бакшеев, Николай Ковалев, Саян Самбялов, Сергей Колесников гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Гурбан мастерска участогта арба гаран үндэһэ яһатан эбтэй эетэй хүдэлнэ. Мастер Зинаида Прокопьевна Королевагай хүтэлбэрилдэг мастерска участок леспромхоз соогоо түрүү зэргэдэ тоологдоно.

Леспромхозой доодо складта «ПЛ-2», «КК-20» түхэлэй кранuудта звенөө хүтэлбэрилэгшэд Николай Иванов, Куприян Ермолаев гэгшэд халаанайнгаа нормо 120 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: модо отологшо Михаил Моисеев, жолоошод Пурбо Бадмацыренов, Саян Самбялов.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ПАРТЫН СААНА — БРИГАДИРНУУД

Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэшээлнүүдтэ «ЦентроБАМстрой» трестын эрхим бригадир Г. Артемьев теориин болон дүй дүршэлэй түлөө эрхим сэгнэлтэнүүдые абаһан байна. Түмэр замай түбэй участогай комсомолой эдэбхитэдэй һургуулида марксистско-ленинскэ философиин болон комсомолой байгуулалтын үндэһэнүүдээр лекцинүүд уншагдаһан байгаа.

Барилгын хүтэлбэрилэгшэдтэй, партийна, профсоюзай болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалганууд эмхидхэгдэһэн. Тындын барилгын талмайнууд дээрэ, тобшолон хэлэбэл, мянган хүнэй һууритай һургуули барижа байһан Г. Артемьевэй бригадын бааза дээрэ һуралсалай дүршэл гараһан байна.

Тус коллективэй хүдэлмэри жэнишэдгүй һайнаар эмхидхэгдэдэг, һурган хүмүүжүүлгын хэрэг һайнаар ябуулагдадаг, журам сахигдадаг юм. Тиигэжэ барилгашад халаан бүриингөө түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэдэг байна. Энээндэ бригадирай, тэрэшэлэн бүхы асуудалнуудые эдэбхитэйгээр шиидхэдэг комсомолшуудай бүлэгэй аша габьяа ехэ юм.

— Комсомол-залуушуулай коллективүүд залуу хүдэлмэришэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын ёһотой һургуулинууд болонхой, — гээд БАМ-ай барилга дээрэхи ВЛКСМ-эй ЦК-гай штабай начальник Ю. Вербицкий ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ. — Тэдэнэй олонхинь түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэдэг, үндэр бүтээсэ түйладаг. Эндэ техникэ, материально-түүхэй эдэй болон түлишын нөөсэнүүд һайнаар хэрэглэгдэдэг. Гэбэшье ажабайдал шэнэ эрилтэнүүдые табидаг. Тиимэһээ бидэ бригадирнуудай һуралсалда, эрхим хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые халаан абалсалгада ехэ удха шанар олгодог байнабди.

Тындэ.
БАМ-ай Түбэй участок.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ХЭРЭГЛЭХЭДЭ ҮРЭТЭЙШЬЕ, АШАГТАЙШЬЕ

Республикын колхоз, совхозуудай, районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй агрономууд, агрохимигууд һаяшаг болотор ороoһото ургамалнуудые тарихадаа, нэгэ зуруудта фосфорно үтэгжүүлгые оруулха тухай хэдэн ондоо һанамжа, дурадхалнуудые оруулдаг һэн. Нэгэ заримашуулынь энэ хэрэгые ашаг үрэтэйшье, нүгөөдүүлынь бэшэшье гэлсэдэг байһан.

Ороoһото ургамалнууд һая ургажа эхилхэдээ, фосфороор дуталдадаг гэшэ. Энэ талаар ороoһондо, мүн газарай хүрьһэндэ тус минеральна зүйл ехэл хомор байдаг. Эндэһээ түрүүшын үедэ ургамалда тэжээлтэ бодосуудынь дуталдажа, ургасань нилээд аалидана. Һүүлдэнь фосфорно үтэгжүүлгые газарай хүрьһэндэ хэдышье ехээр оруулаа һаа, энэ дутагдалаа усадхажа шадахагүй ушартайбди. Юуб гэхэдэ, фосфор гэшэ үрэһэ хүрэнгын саашадаа ургажа захалхадань, тэжээлтэ бодос боложо үгэнэ ха юм. Мүн энээниие нэгэ зуруудаар тарялангда оруулхада, фосфор үрэһэнэй үндэһэнэй болон эшын гарасада айхабтар ехэ нүлөө үзүүлдэг. Тиигээдшье тэрэ ургамалда белок болжо үгэнэ бшуу.

Манай ороной бүхы тарялангай гурбанай хоер хубинь энэ минеральна зүйлөөр багаар хангагданхай. Полинууд дээрэ үнгэргэгдэһэн туршалгануудай дүнгөөр абажа харахада, тарихадаа нэгэ зуруудта оруулагдаһан фосфорно үтэгжүүлгэнүүдэй нилээд ашаг үрэтэй байһаниинь элирэнхэй. Тиимэһээ бүхэсоюзна заабариин ёһоор мүнөө сагта заатагүй гранулированна суперфосфат нэгэ зуруудта оруулагдаха болоно. Ингэжэ ургамалай һая ургажа сахалхадань, фосфороор хангаха гэшэ ехэ удха шанартай. Түрүүшын үедэ гектар бүридэ 25 килограмм хоерлогдоһон суперфосфат оруулхада һайн байдаг. Тэд энэ нормын ёһоор тэрэниие тон адляар газарай хүрьһэндэ оруулхань нилээд бэрхэтэй.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Тарялангай гектар бүридэ дунда зэргээр 20 килограмм фосфор гү, али 50 килограмм хоерлогдоһон суперфосфат оруулха дозо тогтоогдонхой.

Энэ түрүү аргые зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шадабал, ургасань гектарай 1—2 центнерээр дээшэлдэг байна. Хэрбээ бага нормоор үтэгжүүлгэ оруулхада, ургасань мүртэй нэмэдэггүй. Мүн лэ фосфор түрүүшынгээ жэлдэ ургасада ехэ нүлөө үгэдэггүй юм. Тэрэниие газарай хүрьһэндэ ехэ дозоор оруулхада, удаадахи жэлнүүдтэ таригдаһан ургамалнуудта өөрынгөө ашаг үрые харуулжа эхилдэг.

Республикын ажахынуудай тарялангай 70 процент шахуунь фосфороор элбэг, нитратна азодоор бага гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Манай эрхэ байдалда үнгэргэгдэһэн дүнгөөр нэгэ зуруудта оруулагдаһан үтэгжүүлгэ мүртэй ашаг үрэ харуулжа шадаагүй.

Фосфорно үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ талаар ороной түрүү эрдэмтэн академик А. В. Соколов нигэжэ хэлэһэн юм. Хэрбээ газарай хүрьһэнэй фосфороор элбэг һаань, тэрэниие нэгэ зуруудаар оруулжа болохогүй.

Мүн лэ фосфорно үтэгжүүлгын ашаг үрэнь газарай хүрьһэнэй шииг нойтонһоо сэхэ дулдыдаха байна. Хабар-зунай үедэ шииг нойтоной бага байхадань ургасада энэ үтэгжүүлгэ өөрынгөө нүлөө үгэдэггүй. Тиимэһээ наарай һүүлээр хоердохи гү, али гурбадахи ургамал тарихадаа, нэгэ зуруудта тэрэниие оруулха хэрэггүй. Гансал шииг нойтоор элбэг сэбэр паар дээрэ энэ үтэгжүүлгэ өөрынгөө ашаг үрые харуулдаг байна. Нимэ ушарта ургасашье хараа байса дээшэлдэг.

Үшөө газарай хүрьһэндэ ургамалай һаадгүйгөөр ургаха азодой дутал... фосфорно үтэгжүүлгэ... үрэеэ мүн лэ харуул... дадаггүй. Нимэ ушарта дээрэ суперфосфат х... хэдэ, һайн байдаг. Ю... хэдэ, нэн түрүүн хүрьһэндэ нитратна бии болоходо, ургама... фор ехээр хэрэглэжэ... Эндэһээ эдэнэй ургаса... шэлдэг шуу.

Байгша ондо паар таригдаһан ороoһото малда энэ үтэгжүүлгын үрэтэй байхынь тула зуруудта оруулха ... Фосфороор дутамаг ... тэй Яруунын, Хорин... райн, Кабанскын, Хэ... болон бусад район... ажахынуудта ургасын... шэлхын тула гектар ... 50 килограмм хоер... суперфосфат оруулха... той.

Хэрбээ тусхай түхэ... тэй ороoһоной сеялк... һаань, тарихынгаа урд... энэ үтэгжүүлгын ... холиходо һайн байдаг. ... дээ суперфосфат ... шэлэгдэһэн байха зэрг...

Хоерлогдоһон суперф... дай оронд аммофос ... лэхэдэ хамаагүй. ... үрэжэлтэй паар дээр... ратна азодой ехэ бэшэ... сэлэгдэһэн байгаа ... ороoһото ургамалнууд... рихадаа, азотно-фос... үтэгжүүлгые хэрэглэх... лээд һайн үрэ түйла... Нимэ ушарта үтэгж... үрэһэнһөө 2—3 сан... доошонь оруулха ёһо... аргые зүбөөр хэрэглэб... гаса заатагүй дээшэлд... на. Тиимэ тула колхо... хоз бүхэн тусхай заа... ёһоор энэ үтэгжүүлгы... рэглэхэ болоно.

Жэл бүри ган ... дайрагдадаг хадаа ... үрэжэлтэй хүрьһэтэй ... таряашад фосфорно... жүүлгэ оруулхадаа ... нормыень сахиха у... Эдэ бүгэдые наринаар ... һан ажахынууд заата... жалта түйлаха ха юм.

В. ФО...
Буряадай хүдөө аж... институтай до...

Тарялан, сабшалан һайжаруулха габшагай гурбан һара

ТҮЛЭГТӨӨ ОРОНХОЙ

Манай совхозой таряашад болон луговодууд ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулха зорилготойгоор хабарай эдэ үдэрнүүдтэ оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Тэдэнэр ерэхэ намар ниитын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряажа абахын тула бата найдамтай үндэһэ һуури бэлдэжэ эхилэнхэй. Илангаяа газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарын туршада эдэнэрэй хэхэ ажалынь захагүй ехэ юм.

Мүнөө манай тарялан болон сабшалан һайжаруулха тусхай оньһожоруулагдамал отряд тэжээлэй ургамалнуудые тариха полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Бүхыдөө юһэн хүнһөө бүридэһэн энэ отрядта бульдозер, наг шэбхэ ашаха түхеэрэлгэ болон тэргэтэй 7 трактор үгтэһэн юм. Тус коллективые Б. С. Даржаев толгойлно. Габшагай гурбан һарын эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр бүхыдөө 600 тонно нютагай үтэгжүүлгэ зөөгөөд байна. Долоон хоногой туршада фермэнүүдһээ мянгаад тонно наг шэбхэ шэрэгдээ. Отрядай трактористнууд Ленинэй ордентo Л.-Н. Д. Гыргенов түрүүтэй үдэр бүхэнэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Эдээнһээ гадна районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отряд Хойморой намагай торф малтаад, зөөжэ байнхай. Тэдэнэр мүнөө дүн хамта 3000 гаран тонно үнэ сэнтэй үтэгжүүлгэ элһэлиг хүрьһэтэй тарялан дээрэ шэрэбэ. Тус отрядайхид габшагай гурбан һарын туршада 14600 тонно наг шэбхэ тарялан дээрэ гаргахаар хараалһан юм. Энэ түсэбөө май һарын тэн болотор заатагүй дүүргэхэбди.

Март һарын эхинһээ нуга сабшалангуудаа уһалжа эхилээ һэмди. Загтадай, Жэмһэгэй болон Охор-Шэбэрэй отделенинүүдтэ бүхыдөө 300-гаад гектар сабшалан уһалагдаад байна. Байгша ондо 600 гектар сабшалан гурба дахин ундалуулагдаха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ бүлүүр 6 станци түхэреэн сүүдхэдэ таһалгаряагүй хүдэлгэгдэжэ байнхай. Луговодууд И. К. Дёмин, И. Д. Базаров, Б. Д. Ошоров, Д. Л. Эрдынеев, В. В. Ошоров, М. А. Сшоров гэгшэд даалгагдаһан участогуудаа жэгдэ һайнаар уһалха гэжэ оролдоно.

Нуга сабшаламнай жэл бүри зунай үедэ адууһа малда гэшхэгдэжэ, ехэхэн хохидолдо ороно. Энээниие хараадаа абажа, мүнөө жэл тарялан болон сабшалангуудаа нилээд ута зайда хорёолхо, хуушыень заһабарилха гэлсэһэн байгаабди. Тиигэжэ үбэлэй сагта 13 мянган һургаар бэлдээбди. Мүнөө В. Л. Бодеевэй хүтэлбэрилһэн бригада 6 километр утатай хорёонуудые шэнээр баринхай. Бригададань Д. Б. Саганов, Г. Б. Зарбуев, тракторист Ф. С. Гомбоев гэгшэд эрхимээр ажаллана. Хорёонуудые барилха, заһабарилха ажалнай үргэлжэлһоор.

Мүнөө совхоздоо тэжээл үйлэдбэрилхэ цех байгуулбабди. Энэ цехнай бригадна подрядай гуримаар хүдэлхэ юм. Эндэ бүхыдөө 12 хүн хүдэлнэ. Тэдээндэ 400 гектар тарялангай газар даалгаданхай. Газараа элдүүрилхэ, тарилга хэхэ болон ургаса хуряаха техникэ хүсэд хүрэхөөр үгтэнхэй. Мүнөө жэл тус цехэй гэшүүд участок дээрээ рапс болон горох-обёосой холисо тариха юм. Цехые шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ Д. Х. Дадапов толгойлно.

Газарай үрэжэл һайжаруулха энэ халуун хаһын туршада үшөө юун хэгдэхэб гэхэдэ, сабшалангууд дээрэхи наг шэбхэеэ бутаргажа тараагаад, хүрьһэндэ оруулха байнабди. Мүн лэ 2090 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаха байна. Үбһэ тэжээл үшөө ехээр бэлэдхэжэ абахал һаа, олон жэлэй ногоо нэмэжэ тарихада, тон ехэ туһа болодог гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ. Ушар иимэһээ мүнөө жэл үрэжэл муутай 200 гектар талмай дээрэ донник тариха һанаатайбди.

Манай совхозой зарим нуга сабшалангууд уһа голнуудһаа холо, бүлүүр станцинуудаар уһалжа хүсэ хүрэхөөр бэшэ газарта оршонхой. Энээниие хараада абажа, «Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи коллектив мүнөө уһа сасадаг «Фрегат» түхэлэй түхеэрэлгэ тэндэ тодхожо байна. Тэрэ 270 гектар сабшалан уһалха юм.

Түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ 43000 центнер ороoһо, 10000 центнер хартаабха, 1500 центнер овощ ургуулжа хурлаха, ниитынгээ адууһа малда 18000 центнер үбһэ, 10000 тонно силос, 1000 тонно сенаж, 600 центнер витаминтай ногооной гурил бэлэдхэжэ үбэлжэлгэдэ орохо гэһэн үндэр социалис уялгануудые абанхайбди. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула хабарай эдэ үдэрнүүдтэ ажалаа эршэтэйгээр ябуулхые орлдонобди.

С. ПАРЬЯНОВ.
Түнхэнэй районой Саланай совхозой ахамад агроном.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА — ХАМТЫН ПОДРЯД

АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨҺЭНЭЙ ШЭНЭ ГУРИМ

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахыда түйлагдаһан үрэ дүнгүүдые абажа харахада, тариан ажалда хүдэлдэг бригада болон звенонууд хамтын подрядай гуримда орожо, жэлэй һүүлдэ абаһан ургасынгаа түлөө тоосоо хэдэг болоходоо, ганса хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө харюусана бэшэ, харин үндэр баян ургаса ургуулхын, һайн шанартай продукци үйлэдбэрилхын, ажалай болон материальна гаргашые хорoохын түлөө оролдоно бшуу.

Жэшээлхэдэ, Хяагтын районой «Родина» колхозой А. Ф. Яковлевагай даадаг овощ ургуулдаг звеногойхид үнгэрһэн жэлдэ 6 гектар талмайн га бүриһөө 407 центнер ургаса хуряаһан. Улаан-Үдын районой «Дружба», «Искра» колхозуудай огородой эдеэ ургуулдаг звенонуудай коллективүүд бригадна аргаар хүдэлжэ, жэл бүри баян овощ абаһан байна.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ, Тельманэй нэрэмжэтэ, Баргажанай, Хүдэриин совхозуудай луговодуудай звенонууд, Хяагтын районой «Родина» колхозой Г. Н. Дамбиловай хүтэлбэрилдэг кукурузашадай звено, Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой И. Г. Тэмиловэй, Һахалики совхозой Г. С. Серебренниковэй даадаг тракторно-тарян ажалай бригаданууд мүн лэ үндэр дүнгүүдые түйлана.

Эдэнэр «Һайнаар ажаллабал, үндэр түлбэри абаха» гэһэн уряа доро хүдэлдэг юм. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, Г. С. Серебренниковэй ударидадаг коллектив 1982 оной дүнгөөр гол салингай нэгэ түхэриг бүхэндэ 24,4 мүнгэ нэмэлтэ түлбэри абаһан гэхэ гү, али совхозойнгоо бэшэ хүдэлмэрилэгшэдһөө 20,4 мүнгөөр ехэ түлөөһэндэ хүртөө юм. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой С. В. Воронцовой хүтэлбэрилдэг луговодуудай звеногойхидой һарынь салин ажахынгаа гэшүүдһээ 1,5 дахин дээшэ байба.

Гэхэтэй хамта олохон районуудта, ажахынуудта энэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Зарим ушарта ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэдэ дутуу дунданууд дайралдана. Энэ талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүдэлмэриин эмхидхэл гуримшуулха, ажахын тоосоо һайнаар нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ һаналаа хүсэд хандуулнагүй. Эдэ бүгэдэһөө боложо, хамтын подряд үшөөл үргэноор хэрэглэгдэхэгүй байһаар.

Олохон ушарта механизаторнуудые өөһэдынь ажалһаа һаатуулжа, ондоо хүдэлмэридэ эльгээхэ баримтанууд дайралдана. Иигэжэ байхадань, бригаданууд кадрнуудаар дуталдана, шадабаритай, дүршэлтэй хүнүүдые оложо тэндэ табиха хэрэг тоогдоногүй. Техникэ, үтэгжүүлгэ болон бусад зүйлнүүдэй дуталдахадань, олон механизаторнууд бригадаһаа олоорoo гаража ошоно. Нимэ лбадалай гол шалтагаанинь хадаа трактор, комбайнай дуталдаһанһаа болоно бэшэ, харин ажалаа һулаар эрхилһэнһээ, өөһэдыгөө бии байгаа арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэжэ шадаагүйһөөнь дулдыдана.

Мүн саг зуурын үедэ гэхэ гү, али тарилгын, ургаса хуряалгын халуун хаһада эмхидхэгдэһэн хуряалгын-транспортна комплекснууд, отрядууд хамтын подрядаар хүдэлнэгүй. Энэнь машина техникые томо бүлэг болгожо, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ болон хамтын подряд хэрэглэхэ гэхэ мэтэ түрүү онол арганууды нэбтэрүүлгэдэ һаад ушаруулна.

Һайн үрэ дүн түйлаһанайнь түлөө хүнүүдые зүбөөр урмашуулха түлөөһэнэй гуримда һүүлэй үедэ хэдэн шухала шэнэ нэмэлтэнүүд оруулагдаа.

Жэшээлхэдэ, нэгэдэхеэр, ажалай түлөөһэнэй расценкэ продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэбһөө бэшэ, харин продукци үйлэдбэрилхэ нормоһоо үндэһэлэгдэн тогтоогдохо болоо. Тусхайлбал, тариан ажалда һүүлэй 5 жэлдэ абтаһан ургасын дунда зэргын хэмжээнһээ энэ нормонь тогтоогдохо юм. Тиихэдээ үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдадаг, шэнэ сорт хэрэглэгдэдэг боложо, ургасын дээшэлһэниинь хараада абтаха ушартай.

Хоёрдохёор, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин түлөө нэмэлтэ түлбэриин хэмжээниинь ехэ болгогдоо. Хэрбээ урдань тарифна фондын 125 процентһээ түлбэриин үнэ сэн тогтоогдодог һаа, харин мүнөө абтаһан ургасын хэмжээнһээ үндэһэлэн тарифна фондыень 150 процент хүрэтэр нэмээхэ аргатай болоогдоо. Жэшээлхэдэ, юһэдэхи табан жэлдэ абтаһан ороoһото ургамалнуудай ургасын хэмжээнһээ үндэһэлэгдэн республикын ажахынуудта 5 градаци тогтоогдоо. 1-дэхи градаци — гектарай 5 центнер, 2-дохи градаци — 5—7, 3-дахи—7—10, 4-дэхи—10—12, 5-дахи — 12 центнерһээ дээшэ байха ёһотой.

Хэрбээ ямар нэгэ ажахы юһэдэхи табан жэлдэ гектар бүриһөө 5 центнер ургаса абаһан байгаад, мүнөө таряалангайнгаа ургасые гектарай 7—9 центнертэ хүргэбэл, механизаторнуудайнь ажалай түлөөһэн 130 процентээр ургаха, 9—11 центнер абаа һаань, — 140 процентээр, 11 центнерһээ дээшэ ургаса хуряабал, түлөөһэниинь 150 процентдэ хүрэхэ ёһотой.

Гурбадахяар, расценкын энэ гурим табан жэлдэ хубилагдахагүй. Түлөөһэнэй гуримай хубилаагүй тогтууритай байхадань, хүнүүдые найдамтай хүдэлхэ, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо, тэрэнэйнгээ түлөө һайн түлбэри абаха гэжэ хүсэд найдажа абаха юм.

Дүрбэдэхеэр, мүн лэ авансын хэмжээн нэмээгдээ. Мүнөө механизаторнуудта IV разрядаар аванс түлэгдэхэ болоно. Бидэ тэрэниие түлэхэдөө, тусхай технологическа картын ёһоор нормохалаанай гуримаар бүхы салинһаань элирхэйлхэ шухала гэжэ дурадханабди.

Усоохэн хүнүүдтэй коллективүүдтэ һарын салин тогтоохода хамаагүй, харин бэшэ ушарнуудта үдэрэй тарифна салин хэрэглэхэ байна. Һарын авансые колхоз, совхоз бүхэндэ бригада, звенонуудай гэшүүдэй өөһэдынь дураар тогтоохода дээрэ. Һара бүхэндэ хүнүүдтэ үгтэдэг аванс соонь «Тарян ажалай мастер», «Уһалууриин мастер» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн һаань, нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ ёһотой.

Табадахяар, урдань зарим хүдэлмэриин хэгдэхэгүй байхадань, тарифна фондодо хубилалта оруулагдадаг байһан. Харин мүнөө тэрэ болюулагдаа. Гансал хараалагдаһан хүдэлмэриин саг соогоо бүтээгдэжэ үрдэөгүй һаань, салингай фондодо хубилалта оруулхада болохо.

Мүн жэлэй туршада ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар технологическа картада ороогүй ямар нэгэ ондоо ажал хэхэдэнь, салингай тарифна фондодо хубилалта, нэмэлтэ оруулагдажа болохо байна. Жэшээлхэдэ, бороо хуратай жэлдэ унаһан, хэбтэһэн тарла сохиходонь, комбайнернуудай үдэрэйнь нормые доошолуулха ёһотой. Энэ гурим тусгаар ушарта хэрэглэгдэхэ болоно.

Үшөө нэгэ шухала нэмэлтэ тухай хэлэхэдээ иимэ. Хэрбээ тарялангай ургасые эрид дээшэлүүлээд байгаа һаань, механизаторнуудай ажалай түлөөһэндэ ехэ боложо байха прогрессивнэ аккордын расценкын гурим хэрэглэхэ зүбшөөл үгтэнхэй. Тиихэдээ хараалһан саг соогоо, һайн шанартайгаар бүтээгдэһэн хүдэлмэриин түлөө нэмэлтэ түлбэри, продукци үйлэдбэрилһэндэнь үгтэдэг нэмэлтэ түлбэри, түсэбөө үлүүлһэнэй түлөө шангай мүнгыень бултыень хамтаруулаад түлэхэдэ хамаагүй.

Ондоогоор хэлэбэл, түрүүн зохёогдоһон аккордно түлбэриинь ургамалай ургасыень дээшэлүүлһэнһээ сэхэ дулдыдаха болоно бшуу. Тусхай технологическа картын ёһоор хартаабхын ургасые гектарай 90 центнер абаха нормотой байгаад, бодото дээрээ 95 центнер абаа һаань ургуулһан хартаабхын центнер бүхэндэ 1 түхэриг 51 мүнгэн түлэгдэхэ ёһотой. Гектар бүхэнһөө 90—100 центнер хүрэтэр хартаабхын хуряагдаа һаань — 1,66 түхэриг, гектарай 110—112 центнерэй түлөө — 1,91 түхэриг, 140 центнер хүрэтэр ургасын абтаа һаань, центнер бүхэнэй 2,29 түхэриг түлэгдэнэ гэхэ гү, али түрүүшын расценкэһээ мүнгэниинь 152 процентээр дээшэлнэ.

Тэрээнһээ гадна, звено болон бригаданууудай гэшүүд гаргаша багатайгаар продукци абажа, амжалта түйлаһанай түлөө шанда хүртэхэ байна. Тракторист-машинистнүүд, тоһо, түлишэ, запчасть, техникэеэ һайнаар абажа ябаа һаа, 70 процент хүртэтэр шан абаха ушартай.

Натуральна түлбэриин хэмжээн ехэдхэгдээ. Ороoһо таряа ургуулдаг бригада, звенонуудай гэшүүд тогтоог... түсэбһөө 15 процентэр... ургаса абабал, тэрээнд... лөөһэгүйгөөр ороoһо а... эрхэтэй болонхой.

Совхозуудай хүдэлмэр... шэд, колхознигууд, мү... ряа хуряалгада хабаад... һан хүнүүд ондоошье ... лайнгаа түлөөһэнэй ор... даабаряа үлүүлэн дүүр... нэйнгээ зэргээр ороoһо... хадань болохо. Жэшээлх... халаанайнгаа даабарии... лөө 15 килограмм хүр... тарялан үгтэхөөр тогтоог... хой.

Хартаабха, овощ, тэжээ... лэдбэрилгэдэ түсэбһөө ... дуур 15 процент дээшэ... гаса хуряабал, салинай... орондо продукци абаха ... тай.

Хэрбээ байгаалиин б... шээлһээ боложо, звен... (бригадын) түсэбтэ дааб... дүүргэжэ шадаагүй һаа, ... түрүүн тэдэнэртэ хэһэн а... лайнь түлөө түлбэри үг... ёһотой. Хоёрдохёор, ажахы... дай хүтэлбэрилэгшэд һа... хүдэлэгшэдтэ матери... урмашуулгын фондһоо ... үгэхэ эрхэтэй.

Үшөө юун бэ гэхэдэ, ... ногой гэшүүдэй дунда ... лэдбэрилһэн продукциин ... лөө нэмэлтэ түлбэри ба... хубааралхадаа, коллектив... совет тусхай коэффи... (КТУ) хэрэглэхэ болоно. ... зова коэффициент (1) ... юм. Энэ коэффициент ... һаа 1,5 хүрэтэр элдэбын ... торһаа дулдыдаха байна. ... бээ хэн нэгэнэй ажалаа ... шанартайгаар хэхэдэнь, ... зова коэффициент 0,1—... хүрэтэр, бригадирай ... ралтые дүүргээгүй һаа ... 0,5 болотор доошолхо, ... шанартай хүдэлмэриин, ... никэеэ һайнаар абажа ... хадань, баазова коэффи... ентнь 0,2-оор дээшэлхэ ... гэтэй. Тиимэһээ КТУ ... бүхэндэ түлбэри, шан ... дэнь ехэ туһа хүргэхэ бол...

Мүнөө республикын ... хоз, совхоз бүхэндэ зве... болон бригаданууудые хам... подрядай гуримда оруул... саг хүрэжэ ерээ. Тиимэ ... лективүүдые эмхидхэл... ажахынуудай хүтэлбэрил... шэд, мэргэжэлтэд, эконо... ческа албан үдэр бүри... харал хандуулха ёһотой.

З. БУДАЕВ,
республикын Хүдөө ажахы... министерствын таһагай ... чальник.

СОВЕДҮҮДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЪЕЗД ТУХАЙ

нуудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала шата болоһо үгоо. Нютагай Соведүүдтэ арад зоной эрхим түлөөлэгшэд тинхэдэ һунгагдаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Нютагай Соведүүдтэ һунгагдагшадай олонхинь үгытэйшүүл, дунда шадалтай таряашад байһан. Тэрэ үедэ дунда шадалтай таряашад совет засагай талада ороһон байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Бурлад-Монголой АССР-эй нэгэдэхи съезд түүхэтэ үүргэ дүүргэһэн байна. Хаанта Россин үедэ дарлалта, мүлжэлгэ доро байһан бага арадуудай нэгэн — буряад арад автономито национальна гүрэн түрын эрхэтэй республика болон мүндэлхэдөө Зүүн сүгэй арадуудта нэгэ тодо жэшээ болоо үгэлэй.

Бурревкомой түрүүлэгшэ М.Н. Ербанов оролто үгэ хэлэжэ, Соведүүдэй нэгэдэхи съездые нээбэ. Уласхоорондын байдал, Бурревкомой тоосоон, Соведүүдэй Бүхэроссин ба Бүхэсоюзна съездэдэ делегадуудые һунгалта гэхэ мэтэ олон асуудалнуудые съезд дээрэ зүбшэн хэлсээ һэмди.

Агуу вождь В. И. Лениндэ, бүхэсоюзна староста М. И. Калининда, Сибирин хизаарай, Алас Дурнын хизаарай ревкомуудта съездын зүгһөө амаршалгын бэшэгүүдые эльгээгээ һэмди.

Аха дүү Монгол арадай правительствада телеграмма эльгээжэ, делегадууд ба съездын айлшадай интернациональна һанал бодол улам дэгжээгдээ һэн.

В. И. Лениндэ эльгээгдэһэн телеграмма делегадуудай сэдьхэл бодолые ехэтэ хүдэлгэһэн. Тэрэ телеграммань «Бурлад-Монголой АССР-эй нэгэдэхи съезд республикын ажалшадай зүгһөө пролетариадай, социалис революциин агуу вождь хүндэтэ Ильичые халуунаар амаршална» гэһэн үгэнүүдээр эхилһэн байгаа.

Съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхээр табигдаһан асуудалнууд тушаа делегадуудород, буряад хэлэн дээрэ үгэ хэлэбэд. Тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүдые тобшолбол, иимэ байна: делегадууд Коммунис парти болон Совет гүрэнние байгуулагша агуу Лениндэ: гүнзэгы баяраа элирхэйлээ, Коммунис партиин политикые халуунаар дэмжээ, Октябриин революциин ба совет засагай хүсөөр туйлагдаһан амжалтануудые арьбадхахын тулада буряад арад бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ найдуулаа, экономикодо хабаатай түрүүшын ээлжээнэй ажал хэрэгүүдые эдэбхижүүлхэ дурадхал оруулаа, ангиин дайсадтай, тэрэ тоодо буржуазна националистнуудтай, оппортунистнуудтай тэмсэлээ шангадхаха гэжэ хараалаа һэн.

Тэрэ үедэ республикадамнай кадрнууд үсөөн байгаа. Энэниие иимэ тоонууд гэршэлнэ. Дунда һургуулитай буряадууд оройдоо 200 гаран хүн тоологдодог һэн. Ородуудай дунда һургуулитай хүнүүдынь мүн лэ энээнһээ олон бэшэ һэн.

Хорин аймагһаа ерэһэн буряад Васильев съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн. «Бидэ, буряадууд, эрхэ сүлөө ба адли тэгшэ байдал тухай бодомжолжо ябадаг һэмди. Мүнөө энэмнай бодото хэрэг болобо. Манай республика Совет Россин республиканууд ба арадуудай дунда адли эрхэтэй республика болохонь. Газар таряалангаа, үргэдхэхын, ургасыень дээшэлүүлхын, үхэр малаа олошоруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлээ. Эдэ бүгэдые мүнөө гол шухала зорилго гэжэ тоолоноб. Бидэнэр һургуули һудараар багабди. Залуушуулаа һургаха ёһотойбди. Эдэ бүхы зорилгонуудые бэелүүлхэдэнь манай республикын правительствада туһалая!».

Юрын эхэнэр, шэмээшэг таряашадай түлөөлэгшэ делегат иигэжэ хэлэһэн байна: «Эхэнэрнүүдтэ эрэшүүлтэй адли эрхэ үгэһэн агуу Лениндэ, партида, совет засагта баяр баясхалан хүргэнэб...».

М. Н. Ербанов түгэсхэлэй үгэ хэлээ бэлэй. Соведүүдэй нэгэдэхи съездын делегадууд «Интернационал» дуулажа хүдэлмэреэ дүүргээ һэн.

Съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ болоһон һонирхолтой уулзалга тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Республикымнай ниислэл хото тэрэ үедэ һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн байба. Съездын болоһон Ажалай байшан илангаяа гоёор шэмэглэгдэһэн байһыень мартадаггүйб.

Съездын болоо байһан үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын омогорхол болодог «Стеклодуй» заводто ошоо һэмди. Тинхэдэ тус заводто 100 хүн ажалладаг байһан. Тэдэнэр бултаа съездын делегадуудые угтажа байба. Завод соо ороходомнай, нэгэ хүдэлмэришэн бидэнэй хараһаар байтар шэнгэн шалаар нэгэ стакан бүтээгээд, М. Н. Ербановто барюулаа һэн. М. Н. Ербанов энэ бэлэгынь тогтоон абаһаар, тэрэ мастерые шангаар тэбэрин байжа, баярые хүргөө бэлэй.

Удаань митинг болобо. Партийна ячейкын секретарь үгэ хэлэхэдээ, делегадуудта баяр баясхалан хүргэбэ. Саашадаа бидэнэр улам оролдосотойгоор ажаллажа, үйлэдбэреэ хүгжөөхэбди гэжэ бидэниие тэрэ найдуулаа һэн.

Шэлээр кружка хэһэн хүдэлмэришэн халуунаар угтагдажа үгэ хэлэбэ. Республикын нэгэдэхи съездын делегадуудта баяр баясхалан хүргөөд, бидэнэр бултадаа тус заводой эзэд болонобди гэжэ тэрэ хэлээ.

Тэрэнэй удаа М. Н. Ербанов үгэ хэлэхэдээ, энэ танай заахан заводой коллектив бүхы арад зондо хэрэгтэй продукци гаргана, тус завод манай республикын томо промышленностиин ерээдүйн ехэ замые гэршэлэн харуулна. Танай заводые үргэдхэхын тула республикын правительство танда туһалха гэжэ хэлээд, коллективтэнь ажалай амжалтануудые хүсэһэн байна.

Буряадай АССР 60 жэлэй туршада түүхэдэ үзэгдөөгүй хүгжэлтын замаар дабшажа, туйлай ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Энэ амжалтануудай эхин Соведүүдэй нэгэдэхи съездһээ эхитэй.

Түрэл республикынгаа байгуулагдахаһаа хойшо буряад арадай түүхэтэ илалтануудай түлөө Коммунис партидаа, Совет засагтаа захагүй ехэ баяр баясхалантай ябахаһаа гадна эдэ баатар хэрэгүүдтэ хабаадаһандаа омогорходог гээшэбди.

Н. МУНКОЕВ,
республикын Соведүүдэй нэгэдэхи съездын делегат, Буряад-Монголой нэгэдэхи зарлалай ЦИК-эй гэшүүн байһан.

шолуулха арга олгоһон байна. Эрхим үүлтэрэй гахай бии болгохо, гахайн фермэнүүдтэ ажалай түрүү арга нэбтэрүүлхэ талаар эндэхи мэргэжэлтэд хэдэн жэл ашаг үрэтэйгөөр хүдэлжэ байнхай.

Гахай үсхэбэрилгээр эрдэм-шэнжэлгын институт, районно үүлтэртэ дүрбэн инспекци болон үйлэдбэриин 20 участок тус нэгэдэлдэ хамтадхагданхай. Иимэ участок бүхэндэ 30—50 мянган гахай үсхэбэрилэгдэдэг юм. Иимэ ехэ материальна бааза гахай үсхэбэрилгые промышленна үндэһэ һуурида оруулха арга олгодог. Тинхэдээ эрдэмтэд генетикын болон селекциин асуудалнуудые гансал шэнжэлдэг бэшэ, мүн гахай шахан тарган үүлхэ арга технологи зохёодог юм. Эндэхи гахайшадай түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар гахайнуудай шэгнүүрые 1 килограммаар дээшэлүүлгэдэ гаргагдадаг тэжээл 6,4 килограммһаа 4,7 килограмм хүрэтэр ороной фермэнүүдтэ доошолһон байна.

ДОБРУДЖИИН «ХАРА АЛТАН»

СОФИ. Болгариин Добруджиин уурхайн шулуун нүүрһэ ашаглан хэрэглэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Ерээдүйн шулуун нүүрһэнэй шахтануудай баригдаха газарай геологическа эрхэ байдалые шэнжэлхын тула малтагдажа байһан скважина 1250 метртэ хүргэгдөө.

Эндэхи уурхайн антрацидта хүрэхэ гээшэ хэсүү юм. Эндэ 2 мянган метрэй гүнзэгыдэ «хара алтан» үнинэй элирүүлэгдэнхэй, Добруджиин шулуун нүүрһэнэй уурхайн ашаглалгада оруулагдахада, орон дотор элшэ хүсэнэй бусад түхэлэй түүхэй эдүүдые хэрэглэлгэ горитойгоор хороогдохо юм.

Болгариин ба совет мэргэжэлтэдэй хэдэн жэлэй туршада үнгэргэһэн ехэ шэнжэлэлгэнүүдэй эсэстэ газар дорохи уһанай хаалтануудые дабаха хэдэн арга дурадхагдаһан байна. Тэрэнэй үндэһөөр туршалгын түрүүшын шахтын барилга эхилэнхэй.

ЭРШЭМТЭЙ ТҮРГЭНӨӨР

ГАВАНА. Энэ табан жэлэй эгээл томо барилга — Пунта-Гордын металлургическа комбинадые совет-кубын үрэ түгэс харилсаа холбооной һүлдэ мүн гээд эрхэ сүлөөгэй аралай хүн зон нэрлэдэг юм. Латеритовэ рудагай хэбтэшэнүүдэй оршодог ороной зүүн хубида СССР-эй техническэ туһаламжаар жэл соо 30 мянган тонно никелиин концентрат үйлэдбэрилхэ предприяти эршэмтэй түргэноор баригдажа байнхай.

Республикын гол барилгын дэлисэ тухай хадуугдамаар иимэ тоонууд гэршэлнэ. Капитальна һомололгонуудай хэмжээн 560 миллион песо болохо, 300 мянган кубометр бетон шудхагдаха, түхеэрэлгэнүүдэйнь ниитэ шэгнүүр 50 мянган тоннодо хүрэхэ зэргэтэй. Заводой барилга барилгашадай эрхим бригаднуудта даалгагданхай.

МҮНӨӨДЭР—ПИОНЕРНҮҮДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА ЭМХИИН ТҮРЭҺЭН ҮДЭР

«ХАНИ НҮХЭСЭЛӨӨРӨӨ ХҮСЭТЭЙБДИ»

«ЛЕНИНСКЭ хани нүхэсэлөөрөө хүсэтэйбди!» гэһэн уряа доро Совет ороной улаан галстугта гварди ажаһууна. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин түрэһэн үдэрые угтажа байхадаа, аха нүхэдтөө—коммунистнуудта болон комсомолшуудта һайн һайхан хэрэгүүд тухайдаа эдир халаан элидхэнэ гээшэ.

ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ дуулгана:

ГАВРИЛОВ-ЯМ (Ярославска область). «Мир» колхозой таряашадай комсомол-залуушуулай коллективтэ «Гаврилов-Ямай пионер» гэһэн бэшэгтэй трактор һүр жабхалангай оршон байдалда үгтэбэ. Механизаторнуудта үгтэһэн энэ бэлэг хоёр дахин үнэтэй сэнтэй болоно: энэ машина хадаа эдир нютагаархидайнь—2-дохи һургуулиин пионернүүдэй суглуулһан түмэр түдэгөөр бүтээгдэһэн байна бшуу.

«Хара хүрьһэгүй нютагуудта—пионернүүдэй трактор, пионернүүдэй комбайн» гэһэн үүсхэл гаргажа, Гаврилов-Ямай пионернүүдэй дружинанууд, отрядууд түмэр түдэгэ суглуулжа эхилээ һэн. Хүдөө ажахын хорёод машина бүтээхээр түмэрэй халдаһа тэдэнэр суглуулжа үрдеэ. Юрэдөө, эдир ярославецууд жэл бүри 2,5 тонноһоо үлүү түмэр түдэгэ тушаадаг байна.

СЕНЧА (Полтавска область). Сенчагай найман жэлэй һургуулиин Зоя Космодемьянскаягай нэрэмжэтэ дружинын үхибүүдэй һуулгаһан шугы Пионерскэ гэжэ нэрлэгдээ. Тэрэ хадаа «ногоон бүһэлүүрэй» хуби болохо юм. Түрэл һууринһаань холо бэшэ газараар үнгэрдэг Уренгой—Помары — Ужгород гэжэ газопроводой участогые зубшуулан, үхибүүд модо һуулгаха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Трассын хүдэлмэрилэгшэд нютагай һургуулиинхидые һайн мэдэдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, уран зохёолой библиотечкэ суглуулжа, тэдэнэр барилгашадта бэлэглэһэн байна. Саг үргэлжэ барилгашадай урда концерт харуулдаг.

«Сэнхир харгы» гэһэн үүсхэлые дэмжэхые уряалһан уряа украин пионернүүдэй сэдьхэлдэ һайн түлхисэ болоо үгөө. Газопроводой барилгашадай ажалай габьяагай домог түүхые үхибүүд бэшэнэ, томо хоолой соргонуудые бэлдэхын тула түмэрэй халдаһа суглуулна.

БЕРЕЗОВКО (Хабаровска хизаар). Пионернүүд Андрей Боровик, Игорь Ковалёв болон Лена Петрашина гэгшэд Березовкын шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд бэшэ юм. Гэбэшье тэдэниие түрэлхидтэйнь хамта предприятиин коллективэй хүдэлмэришэдэй суглаанда уриһан байна. Бусад ажалай түрүүшүүл шэнги, эрхим ажалайнгаа түлөө үхибүүд Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө.

Эдэ үхибүүдые найдамтай туһалагшад гэжэ фабрикада үнинэй сэгнэдэг болонхой. Нютагай һургуулиин пионернүүдэй һуралсалай-үйлэдбэриин бригада тус фабрикатай хэлсээ баталһан байна. Ахамад зоотехник, ветврач шубуу яажа харууһалхаб гэһэн асуудалаар үхибүүдтэ хэшээл үгэдэг, харин һурагшад шефүүдэйнгээ хүтэлбэри доро практика гаража шубуу харууһалжа һурадаг.

Нёдондо эдир үүсхэлшэд 10 мянган дальбараа шубуунай фабрикада тушаагаа һэн. Харин энэ жэлдэ бүри үндэр уялга абажа, 12 мянган дальбараа тэжээжэ, ехэ болгохо гэжэ шиидэнхэй.

ТАШКЕНТ. Нэгэ полкдо хамта алба хэһэн хоёр нүхэд 40 жэл боложо уулзаба. Тэдэмнай хэд бэ гэбэл, Ташкентын Кузьма Ткаченко, Гори хотын Амбросий Кирвалидзе гэгшэд болоно. «Мүшэд унтардаггүй» гэһэн клубай эдир түүхэшэд иигэжэ уулзаха хэрэгтэнь туһалаа бшуу. Тус клуб хадаа Узбекистанай ниислэл хотын Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй юм.

Үнгэрһэн дайнай ветерануудтай—оронойнгоо элдэб булан тохойдо ажаһуугшадтай үхибүүд бэшэг бэшэлсэдэг. Байлдаанда хабаадагшад — клубай хүндэтэ гэшүүд. Москва шадар байлдаһан, Киевые сүлөөлһэн 35-дахи узбекскэ стрелково бригадын дайшалхы алдар солын домог түүхэ тэдэнэй туһаламжаар эндэ байгуулагданхай. Тус нэгэдэлэй сэрэгшэд байһан хүнүүдэй уулзалга пионернүүдэй үүсхэлээр үнгэргэгдөө юм.

Эдир түүхэшэд мүнөө нажарайнгаа аяншалгада бэлдэжэ байна. Узбекистанай шэнэ газар элдүүрилһэн областьнуудта Ташкентһээ ошоһон хүнүүдэй мүрөөр тэдэнэр аяншалха юм. Тингэжэ шэнэ газар элдүүрилгын түрүүшын баатарнуудай ажалай алдар солын шэнэ домог түүхэ эндэ бэшэгдэхэ.

ГРИГОРОПОЛИССКА (Ставропольско хизаар). Григорополисска станицын һургуулинуудай бага классуудай үхибүүдэй хэшээлэй гуримда ерээдүйнь мэргэжэл шэлүүлхэ урогууд оруулагданхай. Улаан галстук зүүжэ эхилһэн наһанһаань хойшо хүдөөгэй таряашадай элдэб мэргэжэлтэй үхибүүдые танилсуулха хэрэг эндэ заншалта болонхой.

Ехэшүүлэй эдир туһалагшадай амжалташье яһала горитой. Тоһото ургамалнуудай шанарые дээшэлүүлхэ талаар ниилээд ехэ туршалгын хүдэлмэриие үрэжэл дээшэлүүлгын станциин мэргэжэлтэдэй даабаряар хэһэн байна. Наран сэсэгэй хэдэн сорт («школьник», «союз», «глобус») — бии болгоһон тухай һурагшадай бригадада өнэмшэлгэ барюулагдаа.

Залаата ургамал, горох, кукуруза мүнөө жэлдэ ургуулха гэжэ һурагшад бэлдэжэ байна. Таряанай 600 гектар газар, хэрэгтэй техникэ болон оньһон түхеэрэлгэнүүд тэдэндэ үгтөө.

ТАЛЛИН. Нажар сагай шэрэ будаг хэды үнгэтэйб? Энэ асуудалда харюу олохын тулада эстон һурагша Марика Катковсалт гэгшэдэ хэдэн һара хэрэгтэй болоһон байна. Жэлэй эгээл дулаан хаһын олон ондоо сэсэг набшануудые ноохон ехэ хибэс дээрэ логшон харуулха гэжэ тэрэ бодоһон байна. Таллинда нээгдэһэн һурагшадай хүдэлмэриин республиканска выставкэ дээрэ тэрээхэн хибэсынь харуулагдана.

Модоор, шэлээр, саарһаар, хэһэн зүйлнүүд, зурагууд, яхтын машинануудай, самолёдуудай модельнүүд—выставкэдэ табигдаһан гурбан мянга табан зуун экспонадай бүтээл бүхэн бишыхан хүбүүд, басагадай зохёохы шадабариие, фантазиие, ажалда дуратайе, шадамар бэрхые гэршэлэн харуулна. Тэрэ үхибүүд пионернүүдэй байшангай, гэр байрын управлениин, клубуудай дэргэдэ хүдэлмэрилдэг элдэб кружогуудай гэшүүд ха юм.

(ТАСС).

АЛДАРТА АЖАЛАА ЗОРЮУЛНА

Буряад ороной пионернүүдтэ энэ жэл онсо удхатай. Юуб гэхэдэ, 60 жэлэй саада тээ республикын пионернүүдэй эмхи байгуулагдаһан байгаа бшуу. Энэ гайхамшагта һайндэрые, мүн түрэл республикынгаа 60 жэлэй баярта ойе ажалай бэлэгүүдээр, һайн һуралсалаараа Улаан-Үдын районой пионернүүд, тэдэнэй дунда Тарбагатайн дунда һургуулиин һурагшад угтажа байна. Ахалагша пионервожата Валентина Владимировна Баннова, һуралсалай таһагые даагша-эмхидхэгшэ Татьяна Сергеевна Мироманова гэгшэдэй энэ хүдэлмэридэ оруулһан хубитые тэмдэглэмээр. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэридэ дуратай, хүүгэдтэ бүхы зүрхэ сэдьхэлээ зорюулан ажалладаг хүнүүд мүн. Үхибүүдые олон хэмжээ ябуулгануудта хабаадуулха, тэдэнэй һонирхол үүсхэхэ элдэб кружогуудта ба спортивна секцинүүдтэ ябуулха гэжэ тэдэнэр ехэ оролдодог байна.

Олег Кошевойн нэрэмжэтэ дружина «Ленинскэ хани барисаагаар хүсэтэйбди» гэһэн уряа доро хүдэлмэреэ ябуулна. Виктор Харын нэрэмжэтэ интернациональна хани барисаанай клубые (КИД) пионернүүдэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд толгойлно. Эхэ оронойнгоо агуу ойн хүндэлэлдэ олон тоото һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые энэ клуб үнгэргөө. Жэшээнь, бүхы республикануудаар заочно аяншалганууд, бэшэгүүдые айдалдаан эмхидхэгдэһэн байха юм. Эдэ бүхы хүдэлмэриин түгэсхэлдэ «Ленинскэ хани барисаагаар хүсэтэйбди» гэжэ нэрлэгдэһэн фестиваль һургуулида үнгэргэгдөө.

Үхибүүдэй, һурагшадай гол шухала юумэн—һуралсал. Район дотор үнгэргэгдэһэн олимпиаданууд, жэшээнь, физикээр, химеэр, математикаар, литератураар ба бусад предмедээр харалганууда һурагшад олоороо хабаадаа. «Дуугардаг портфель» гэжэ нэрлэгдэһэн рейднүүд, «Түргэн туһаламжын» постнууд эмхидхэгдээ.

Пионернүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ зорилготойгоор бүхэсоюзна элдэб операцинууд үнгэргэгдэнэ. «Пионернүүдэй габшагай ажалай табан жэл», «Уренгой», «Арьбалалтын поход» гэһэн операцинуудта үхибүүд хабаадажа, Эхэ оронойнгоо ехэ ажалда өөһэдынгөө хубитые оруулна. «Эхэ орондоо—миллион» гэһэн операциин үедэ үхибүүд 3800 килограмм макулатура, 4700 килограмм түмэр түдэгэ суглуулаа.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу дайн тухай», «Пионерэй алдар соло» гэһэн экспедицинүүдтэ пионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Дайшалхы алдар солын булангууд түхеэрэгдэнхэй. Һургуулиин музей нээгдэхээр хараалагдана.

Тус һургуулиин эдир спортсменүүд нэрэ солоёо үндэрөөр хамгаална. Тинхэдэ уран һайханай хүдэлмэриин кружогуудта үхибүүд дуратайгаар ябадаг. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан уран һайханай харалгада Тарбагатайн дунда һургуулиин коллектив амжалтатайгаар хабаадаһан байна. Һургуулиин эдир уншагшэд, хатаршад, дуушад жюриин гэшүүдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн.

Түрэл оронойнгоо Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой сбор дээрэ эдир ленинецүүд хэһэн ажал тухайгаа тоосохо юумэтэй. Олег Кошевойн нэрэмжэтэ пионернүүдэй дружина республикынгаа ойн баярта бүхы ажал хэрэгүүдээ зорюулна.

Н. СУЛЬТИМОВА.

Хилын саанаһаа — ТАСС — АПН

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Контрреволюционно бандануудай хүсөөр Холбоото Штадуудай Никарагуада эсэргүү соносхогдоогүй дайн үүдхэжэ байһыень ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ эрид буруушаан шүүмжэлбэ. Һүүлэй хоёр һарын турша соо Сомосын этэгээдүүдэй Никарагуагай газар дайда руу добтолон ороһонһоо уламжалан, Түбэй Америкэдэ тохёолдоһон байдалые Совет зүбшэн хэлсэжэ байна. ООН-ой олохон адаглагшадай һанамжын ёһоор, Рейганэй захиргаан Никарагуагай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахын тула элдэб шалтагаануудые бэдэрнэ.

Никарагуагай гадаадын хэрэгүүдэй министр М. д' Эското үгэ булялдаата хөөрэлдөө нээхэдээ, хүршэ Гондурасай газар дайда дээрэһээ республикадамнай эсэргүү ёһотойл дайн үүдхэгдэжэ байна гэжэ мэдүүлээ. Энэ харата ябуулгын түлөө Холбоото Штадууд бүрин хүсэдөөр харюусаха ёһотой. Энэ хёмороо зүришэлдөөе эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ үүсхэл гаргаһан Латиин Америкын бүлэг оронуудай хабаадалгатайгаар Никарагуагай правительство Гондурастай хөөрэлдөөнүүдые эхилхээр бэлэн юм гэжэ М. д' Эското тэмдэглэбэ.

Сириһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Д. Аль-Фатталь үгэ хэлэхэдээ, Түбэй Америкэдэхи хёмороо зүришэлдөөн уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда уршаг тойбо татана гэжэ мэдүүлээ.

Никарагуа, Сальвадор болон Гватемаладахи үйлэ хэрэгүүд ямар нэгэн «үгэсөөнэй» үндэһэтэй гэжэ Холбоото Штадууд хэлэхэдээ, хэнииешье этигүүлхэгүйл, гээд Кубын түлөөлэгшэ Р. Роа Коури тэмдэглэбэ. Кубада эсэргүүгээр 20 жэлэй урда тээ хэрэглэһэн арга хургаяа США бэелүүлжэ байна. Энэмнай экономическа талаһаань гансаардуулан таһалха, гэмтэ бандануудые бэлдэхэ гэхэ мэтэ болоно. Никарагуадахи түрүү үзэлтэй хубилалтануудай хүгжэлтые американ империализм буруу һүргэжэ шадахагүй гэжэ Кубын делегат мэдүүлбэ.

Империалис хүсэнүүдэй али бүхы харата ябуулганууд никарагуан арадай амжалта туйлалтануудые буруу һүргэжэ шадахагүй гэжэ Маврикиин делегат тэмдэглээ. Хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ уряае тэрэ дэмжэһэн байна.

САР-ай МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ДАМАСК. САР-ай Министрнүүдэй Соведэй заседани эндэ болобо. Израилиин ба Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй бэлдэлгэнүүдэй улам үргэдхэгдэжэ байһанһаа уламжалан, энэ райондо тохёолдоһон байдалые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Сириин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ливан-израилиин хэлсээнэй проект Ливаниие бүдүүлигээр хашаха харшалхаһаа гадна, бусад араб гүрэнүүдһээ тэрэниие таһалан гансаардуулха гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ тэмдэглээ. Энэ аюултай үе сагта Сири Дундын Зүүн зүгтэхи империализмын ба сионизмын хархис хүсэнүүдтэ шанга харюу сохилто үгэнэ, Израилиие булимтаран эзэмдэлгэдэ эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Мүнөө үедэ Израилиин зүгһөө үүдхэгдэжэ байһан эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгые зайсуулан сараха талаар ороной бүхы хүсэлэл оролдолгонууд шэглүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ САР-ай премьер-министр А. Р. Касм мэдүүлбэ. САР-та Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай үзүүлдэг дэмжэлгые Сириин правительствын толгойлогшо үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Үндэһэн эрхэнүүдые хангахын түлөө тэмсэлдэ Палестин араб арадые Сири саашадаашье дэмжэхэ юм гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Ж. МАРШЕГЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ПАРИЖ. Ажалшадай эрхэнүүдэй ба аша туһын түлөө тэмсэл хадаа Франциин Компартиин ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше нютагай партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Париж шадарай Аржентей хотодо үнгэргэгдэһэн ниитэ национальна семинар дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Партиин политикые нэбтэрүүлхэ талаар партийна бүхы организацинуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ Ж.Марше заагаа һэн. Ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһан мүнөөнэй оршон байдалда энэ зорилго тон шухала удха шанартай болоо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Мүнөө орон доторхи экономическа ба демократическа бүхы хубилалтануудые буруу һүргэхые хархис партинуудай болон фабрика, заводуудай эзэдэй оролдожо байхадань, ажалшадай нэгэдэлые бэхижүүлхын, хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудта харюу сохилто үгэхынь тула партийна организацинууд бүхы юумэ хэхэ ёһотой.

1981 ондо болоһон президентын һунгалтын һүүлээр орон доторхи байдал һайжарха аабза гэжэ ажалшадай олонхид һанаһан байгаа. Зүгөөр тэдэнэй этигэл найдал харюулагдаагүй гэжэ Ж. Марше тэмдэглэбэ. Зүүнэй үзэлтэй партинуудай правительство хоёр жэл соо хэдэ хэдэн шухала хубилалтануудые хээ. Гэбэшье орон доторхи байдал хүшэр хүндэ байһан зандаа. 2 миллионһоо дээшэ хүн зон хүдэлмэригүйдэнэ.

Экономическа асуудалнуудые шиидхэхын тула нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй гэжэ ФКП тоолоно. Иимэ зорилготойгоор Франциин коммунистнууд тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Зүгөөр правительство тэдэнэй зарим хубиие хараада абаба.

ВНА АГЕНТСТВЫН БУРУУШААЛГА

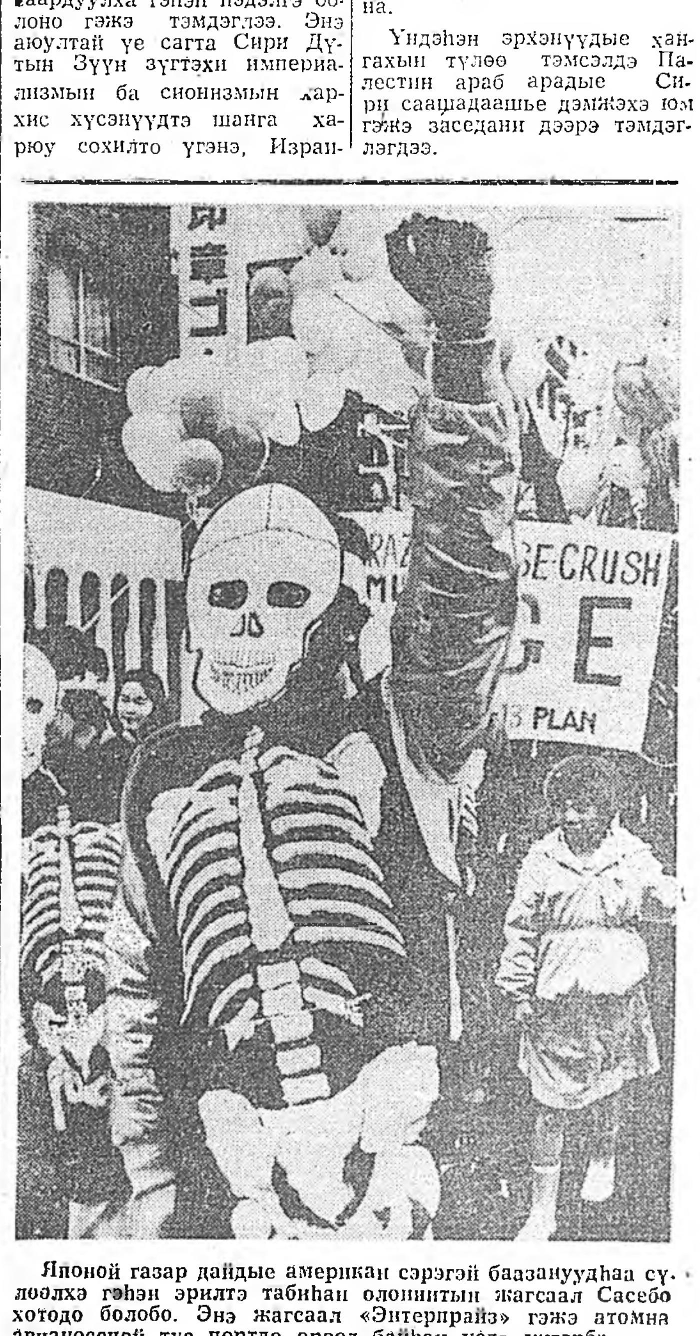
ХАНОЙ. «Майн 3-да Вьетнам 2 мянган солдадые Кампучи руу оруулаа юм ха», «Һарын эхеэр тэндэһээ гаргагдаһан сэрэгүүдэй часть Лаосто байлгагдана» гэһэн Таиландын мэдүүлгые Вьетнамай информационно агентство ори таһа буруушааба.

Иимэ һанаанһаа абтаһан худал хуурмаг юумэ тараалга Вьетнамда дурагүйдэлгые дэбэргэхэ, АСЕАН-ай ба Индохитадай оронуудай хоорондохи, Таиландын ба Вьетнамай хоорондохи хөөрэлдөө, харилсаае буруу һүргэхэ гэһэн зорилготой байна гэжэ ВНА тэмдэглэнэ.

НАУЧНА СОЦИАЛИЗМЫН ГОЛ ЁҺОНУУДТА ҮНЭН СЭХЭ

АНТАНАНАРИВУ. Мадагаскарай бэеэ дааһан байдалай конгрессэй парти (АКФМ) научна социализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байгаа, саашадаашье байха юм гэжэ АКФМ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ж. Рабесахала К. Марксын түрэһөөр 165 жэлэй ойдо, наһа бараһаар 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа эндэ болоһон суглаан дээрэ мэдүүлээ. Марксизм-ленинизмын суртал һургаалнуудые Мадагаскарта нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэдэ парти ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 25 жэлэй турша соо парти АКФМ Мадагаскарай Демократическа Республикын олониитын һанал бодолые бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хурааха түлөө, империализмын, нэн түрүүн американ империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү тэмсэлдэ элсүүлһэн байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Коммунизм болон Советскэ Союзда эсэргүү бүхы ябуулгануудые бидэ эрид шууд буруушаанабди.

Японой газар дайдые американ сэрэгэй баазануудһаа сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табиһан олониитын жагсаал Сасебо хотодо болобо. Энэ жагсаал «Энтерпрайз» гэжэ атомна авианосецой тус портдо ороод байһан үедэ үнгэрбэ.
ТАСС-ай фотохронико.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

МАЙ hАРА БАЙГАА...

hата бэхи сээжэтэй, үндэр жэбжэгэр бэетэй, сарюун сэхэ харасатай энэ хүн оорынгоо наhанай залуугаар харагдана. Алхасань, хүдэлсэнь тодо, ябадалынь түргэн. Табяад наhанай гэхээр.

— Мүнөө Майн 9-дэ 66-тай болохом. Түрэhэн үдэрни Илалтын hайндэртэй тудалданхай. Гадна битнай Октябриин хубисхалай сасуутан хүм. Дэлхэй түбиин үндэhөөрөө доложон хубилжа байhан үедэ түрэhэнби. Энэмни намтарайм юрын баримта мэтээр hанагдашье hаа, ухаандам ехэл удхатай юм. Нэгэ иимэ ушар хөөрэhүү, — гээд Владимир Ильич hахалаа эмирэн, болдоогто болобо. Энэ үедэ тэрэ хөрёод онуудай дурсалгануудта эзэлэгдэнхэй hэн.

— Багахан байгааб. Эхэ, эсэгэhээ гээгдээд, Верхнеудинск (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) ерээ hэм. Хэдэн хүбүүдтэй. Нэгэ мэдэхэдээ, тэдэнhээ улзөөд, гансаараханаа зогсожо байбаб. Хайшаа ошохоб, Ялтайб... Юундэшье ерээбиб даа?» гэжэ hананаб. Гэнтэ хажуудам hахалтай томо хүн дүтэлбэ. «Хүбүүхэй, юундэ эндэ зогсоноо? Үлэн ёhотойш?» — гэбэ. Дуугарбагүйб. «Хүнэй асуухада заатагүй харюусаха ёhотой юм. Хэдытэйбши?» — гэбэ. «Володя гэжэ нэрэтэйб. Арбан долоон ондо түрэhэмби. Абам хэлэдэг hэн. hаргажанай Шитханhааб» — гэжэ уруу дургуулаар харюусабаб. «Володя, бэрхэш! Октябриин сасуутан ха юмши. Шамда туhалхал ёhотойб. Ябая!» гээд, гарыем шангаар адхаад дахуулаа бэлэй. Тэрэ хүнэйгээ аша хүүгэдэй байшанда байhаный удаа нютагтаа бусажа хүдэлбэб. Үүргэгэй тараашан залуушуулай пургуули дүүргээ hэм. Комсомол эдир наhан hонирхолтойл бэлэй. Шэнэ ажабайдалда соло дуудалга холо ойгуур дэлгэрээ. Хүн бүхэмнай дуушан, хатаршан, зохёолшон бэлэй. Бишье бага зэргэ шүлэг зохёогоод туршадаг hэм. Дайндашье ябахадаа, энэ шуналаа орхёогүйб. Гэбэшье мүнөө болотор хэблэлдэ дурадхаагүй хүм. Хааяа дэбтэрэйнгээ шарлашаhан хуудаhануудые ирахадаа, ямар үедэ бэшэгдэhыень элихэн тодоор hанадагби. Илангаяа дайнай үе тухай шүлэгүүд олон hэн, — гээд Владимир Ильич хөөрэбэ.

Партиин, дайнай, ажалай ветеран Меньшиковэй намтар сооhоо дайшалхы замыень, нээрээшье, онсолон дурдамаар юм.

БУЛАД ХУЯГТА ТАНКААРАА

1939 ондо Владимир Меньшиков армиин албанда мордоhон юм. Алас-Дурна зүгтэхи полковой танкова hургуулиин курсант болоо hэн. Оролдосо ехэтэй, оньhон техникэдэ онсо ойлгосотой, нүхэдтөө ямаршье сагта туhалхаhаа арсадаггүй гэжэ олоной дунда мэдээжэ болоо бэлэй. Эрхимүүдэй жэшээ дагадаг hэн. Нютагайнь хүбүүдэй — гурбан аха, дүүнэр Козулинуудай экипаж Алас-Дурна зүгэй Армиин танкова соединенинүүдэй дундаhаа шалгаржа байгаа. Танкодром дээрэ үдэр hүнигүй хүлгөөтэй hэн. Танкынгаа скоростиие дээшэлүүлэн, бэрхэшээлнүүдые дабаха, снарядуудаар буудаха, танкын люгhээ гранатануудые шэдэхэ гэхэhээ эхилээд, дайшалхы байдалда дүтэрхы hуралсал үнгэргэгдэдэг байгаа. Меньшиковтэ младша командирай нэрэ зэргэ олгогдоо hэн.

Уданшьегүй дайнай хүншүү утаан газар дайдыемнай бүрхөөжэ, үсэгэлдэрэй курсантнууд бүхы олоhон мэдэсэ шадабаряа бодото дээрэнь харуулха баатай болоо. Дайсан шунахайрhан арьяатандал Москва тээшэ дугташаа. Смоленск шадархи шанга тулалдаанда генерал Д. Д. Лелюшенкын командалдаг танкова корпусой сэрэгшэд немец булимтарагшадай сохилтодо харюу үгэжэ, дайшалхы замаа эхилhэн юм. Стрелково частьнуудтай суг тэдэнэр Угра голые гаталалгын үедэ фрицүүдые хюдаа hэн. Олон байлдаан, тулалдаанууд hүүлдэнь болоо. 50-дахи армиин танкистнууд дайсадые гэнтын добтолгонуудаар гэнэдхэдэг аргa шадабаритай гэжэ суурхажа эхилhэн юм.

«Булад хуягта танкаараа
Бузархан дайсанаа
даражархёод,
Булган захата Баргажандаа
Бусажа ерэхэб
амар мэндэ!»

гэhэн удхатай этигэл найдалай, үсэд зоригой мүрнүүд сэрэгшэн Меньшиковэй фронтовой дэбтэрэй түрүүшын хуудаhые эзэлээ hэн.

Эдэ мүрнүүдэй автор дайшалхы 12 шагналда хүртөө юм. Шагнал бүхэниинь шэрүүн тулалдаанда олдоо. Нэгэ ушар дурдамаар. Тула хото шадар hэн. Хоёр талаhаа танкнууд бэе бэедээ добтолжо, ута унжагай байлдаа ябуулаа бэлэй. Владимир Меньшиковэй танк соо пулеметно патронуудай ори ганса диск үлөөд байгаа. «Шахардүү болохонь, яалтайб?» гэжэ hанажа байтарнь байлдаан дүүрэшэбэ. Снарядуудай тэhэрээнhээ утаа уняар... Машинаяа зогсообо. Утаанай дэгдэхэдэ обёорходонь сэхэ урдань 50 метртэ хас тамгата танк харгдаба. Меньшиковэй танкые обёорхотойгоо сасуу тэрэнь тэрьедэхэ hэдэлгэ гаргаба. «Энэшни юундэ бууданагүйб. Пулемедынь hалаа ёhотой. Байза, дайруулан мүргүүлжэ hалгааха юм байна...» Иигэжэ бодохотойгоо сасуу Меньшиков немецкэ «тигрые» хүсэжэ, нэгэ гэнжыень хобхо тажархиhан юм. Энэ байлдаанай түлөө «Шэн зоригой түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай II шатын орденоор шагнагдаhан ушарынь мартагдашагүй. «Т-26» танк байлдаачhаа бусабагүй. Шаташоо бэлэй. Харин экипажай гэшүүд — Меньшиков, Червинский, Темченко гурбан доодо люгээрээ гараад, дүтын ой руу тэрьедэжэ хоргодоо. Удаань немец мотоциклистнүүдые таhа дүүрэжэ, бултанайнь хубсаhые тайлаад, өөhэдөө үмдэжэрхёо hэн. Юуб гэхэдэ, Червинский немец хэлэ мэдэхэ байгаа. Гол хүсэнhөө таhараад ябаhан хас тамгата танкын экипажые бута сохёод, орондонь hуужа өөhэдынхидтөө хүрэжэ ерээ бэлэй. Бүхы арга шадабаряа хэрэглэн, хүшэр хүндэ байдалhаа гаража шадаhан, дайсанай хүсые хороохон сэрэгшэд гүрэн түрын зүгhөө үндэр хайра шагналнуудта хүртөө hэн.

— Нэгэтэ снарядуудаа, hомонуудаа дууhаад бусаха замдамнай 7 немец окопууд соогуур гүйлдэжэ ябаба. Механик-жолоошондоо зангажа, тэдээн руу сэхэ залабабди. Дээгүүрнь «хахалаад» гараха гэhэн арга хэрэглэхэ гэбэбди. Теэд окоп дан нарихан байба. Саг дары дээдэ люгээ нээжэ, «лимонконуудые» шэдэжэл мэдээ hэмди... Дурсабал, олон юумэн hанагдахал даа, — гээд Владимир Ильич хабарай сиидэм огторгойе нюдэеэ ониилгон шэртэнэ.

1942 ондо В. И. Меньшиков байлдаанай забhарлалай үедэ партиин гэшүүндэ абтаа hэн. «Т-26», «БТ-7» түхэлэй танкнуудые жолоодоhоной удаа суута «Т-34» танкда hууhан сэрэгшэн урма зоригоо бүри хурсадхаа. Коммунистын нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябаха зоригтой хүн гэжэ танкын командирнууд Червинский Белобородов хоёр тэрээндэ зууршалга үгэхэдөө бэшээ hэн. Москва шадарай саhата талануудтахи тулалдаануудта, Сталинградые хамгаалгын байлдаануудта Меньшиковэй булад хуягта танкын экипаж дайсаниие шэн зоригтойгоор hүрдөөн hүнөөлсэhэн байха юм. Үшөө нэгэ орден — Улаан Одоной орден үбсүүндэнь ялалзаа, олон тоото медальнууд үргэн сээжыень шэмэглээ hэн. 1944 оной эхэзр танкист хүндөөр шархатаад, албанhаа табигдаhан юм.

БУЛГАТА НЮТАГНИ БАЯН ДАА...

Баргажан голой захаар ажаhуугшад баян дэлгэр байдалтай. Үhаниинь загалаар, ой тайгань ашагта малтамалаар, ан гүрөөлөөр элбэг. Эдэ баялигуудые арьбадхаха хэрэгтэ коммунист В. И. Меньшиков бага бэшэ хубитаяа оруулаа. Шитханай намагуудые хатаалгада хүн зониие элсүүлhэнэй түлөө «Шэнэ ба боро газар ашаглаhанай түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа hэн. «Баргузинзолото» трестын, Хойто зүгэй электрическэ сетьнүүдэй коллективүүдтэ партийна организациин секретаряар, инженер-экономистаар хүдэлhэн юм. «Ажалдаа шалгарhанай түлөө», «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо. Шэн габьяата ажалай түлөө», «Ажалай ветеран» гэhэн медальнууд эрмэлзэлтэ, эршэ хүсэтэ ажалыень гэршэлнэ.

Агуу Октябриин сасуутан В. И. Меньшиков сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг. Баргажанай, Хурамхаанай, Баунтын районно газетэнүүдтэ тэрэнэй дайшалхы нүхэд тухайгаа бэшэhэн зурагланнууд ходо толилогдодог hэн. Меньшиковтэнэй бүлэ 4 үхибүүтэй, 9 ашатай. Мүнөө аша үринэртэеэ Красноярска хизаарта ажаhуудаг. hая түрэл нютагаараа айлшалхадаа, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй үнинэй харилсаа холбоогоо элирхэйлхээр Владимир Ильич манай редакцида орожо ерээ hэн. «Жэл бүри Баргажан гоё боложо байна даа. Анхан айхаар hэн. Браконьернүүдэй хайрагүй гарнууд булга дууhажархина аа гү, омоли хохидолдо ороно аа гү, үбгэн Байгал үнэшэрхэнь гү гэжэ hанаата болохош... Мүнөө эдэ бүгэдэ гүрэнэй харууhан доро. Дэмы бэшэ Илалта туйлагдаа hэн даа, 38 жэлэй саана. Май hара байгаа. Үнеэн дэлгэнэжэ, хүхы донгодожо, тэрэнги сэсэглэжэ байгаа. Хэды гоё hэм тэрэ үдэр! Гансал дайнhаа бусаагүй нүхэдөө hанаад, досоом багташагүй нулимса нюдөөрни мэлмэрээ бэлэй. Эрын хатуу нёлбоhо эгээл түрүүшынхеэ үзөө hэм. Эшэлтэгүй хэлэнэб. Манай үзэhэн хохидол дахин бү үзэгдэг гэхэ байнаб» гэжэ дайнай хүндые дабажа гараhан бата хүдэр баатар — танкист сэрэгшэн маниие, залуушуулые тэмсэлдэ уряалhандал хэлээ бэлэй.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Меньшиков.

АЖАБАЙДАЛhААМНАЙ ҮНДЭhЭТЭЙ

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУД ДЭЭРЭ

Республикымнай кинотеатрнуудта май hарада харуулагдажа байгаа фильмүүдэй дундаhаа мэдээжэ режиссёр Эльдар Рязановай табиhан **«Вокзал для двоих»** гэжэ шэнэ фильм илангаяа hонирхолтой. Бишыхан городой вокзал дээрэ тогтохо баатай болоhон пианист Платон Сергеевич Рябинин Вера гэжэ официанткатай танилсана. Пианист официант хоёрой хоорондо мүндэлhэн дурэн орёо хүндэ асуудалнууд, хүшэр хүндэ дабаануудгүйгөөр шиидхэгдэхэ аал даа?.. Мэргэжэлэйнгээ болон абари зангайнгаа талаар тад ондоо, бэе бэеhээ аргагүй холо байлга ажабайдалыемнай бүри орёо болгодог ха юм.

Фильмын гол рольнуудые Людмила Гурченко Олег Басилашвили хоёр гүйсэдхэнэ.

Режиссёр Э. Рязановай хүдэлмэринүүд хододоо бэлэхэнээр танигдахаар байдаг. Харагшадта хүлеэгдээгүй ушарнууд тэндэнь олон байхаhаа гадна түгэсхэлынь бүришье гайхалтайгаар дүүрэдэг. Үни хада табигдаhан «Карнавальная ночь» гэжэ фильмээрээ режиссёр өөрынгөө онсо бэлиг шадабариие гансата тэмдэглэhэн байна. Тэрэ гэhээр нилээд олон hайн фильм оронноймнай кинематографида бии болоhон ааб даа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туилаhан илалтада зорюулагдаhан картинанууд май hарада олоор харуулагдана. Жэшээлхэдэ, Юрий Иванчугай **«Приказ: перейти границу»** гэжэ фильмнь урдахи хүдэлмэриинь үргэлжэлэл болонхой. Тэрэ хоёр фильм хоюулаа Г. Марковай «Орлы над Хинганом» гэжэ туужаар найруулан табигдаа юм.

«Мосфильм» студида бүүлгагдаhан **«Домой»** гэжэ фильм мүн лэ энэ темэдэ зорюулагданхай. Дайнай дүлэн соогуур дүрбэн жэлдэ ябажа гараhан капитан Алексей Иванов гэртээ бусажа ерэнэ. Зүгөөр тэрэнэй гэртэньшье ехэ хубилалтанууд болоhон байба. Теэд солдат ехээр гайхабашьегүй. Дайн бүхы хүнүүдые хубилгаа ха юм. Дахинаа амгалан байдалаа зохёохо гэбэл, гансал гэрэйнгээ богоhо алхажа ороход бэшэ, харин дахинаа дурлаха, дахинаа хүлисэхэ хэрэгтэй юм байна гэжэ тэрэ ойлгоо. Актернууд Александр Михайлов, Ирина Купченко гэгшэдэй наадахые hонирхон харахатнай сохом.

Хүгжэмтэ драмын маягаар зохёогдоhон **«Звезда и смерть Хоакина Мурьеты»** гэжэ фильм гол түлэб эдиршүүлдэ зорюулагдана. Энэ хадаа манай ороной кинодохи түрүүшын рокоперо болоно. Тэрэниие харахадаа, сэдьхэлэй айхабтар ехэ ханамжатай гарахатнай лабтай. Хэдэн үгөөр эндэ удха тухайнь хэлэбэл, иимэ юм: Калифорнидо алтан гээшые дуран соогоо абажа болохоор байна гэhэн мэдээсэл Чилиин бишыхан городой хүн зониие ехээр хүлгүүлбэ. Олоной дуратай, хүсэ зориг түгэлдэр, сэбэр hайхан шарайтай ба нюуртайшье, дүрбэн тэгшэ Хоакин Мурьета хүбүүншье иимэ мэдээсэл дуулахадаа, бэеэ барижа шадабагүй, туршаха гэжэ шиидэбэ. Тиин нүхэд хүбүүдтэеэ хамта Калифорниин эрьенүүд тээшэ шэглэбэ. Түрүүшээр тэрээндэ бүхы юумэн бэлэхэнээр hанагдаа. Алтан наран үргэлжэ «энеэбхилhэндэл» үзэгдөө. Үнэхөөрөөшье, инаг дуратай басагаяашье олоо, алтаншье олдоо. Теэд...

Хоакин Мурьета тухай домог Латиин Америкэдэ 100 гаран жэлдэ мэдээжэ юм. Ядаhан тулиhан хүнүүдые хамгаалдаг hайхан сэдьхэлтэ энэ хүнэй нэрэ тэндэ эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй hүлдэнь болон таранхай. Хоакин Мурьетын ролиие залуу актер Андрей Харитонов гүйсэдхэнэ. Телевизорээр харуулагдаhан «Овод» гэжэ фильмдэ тэрэ гол рольдонь наадаа hэн.

Алтанай хойноhоо шунаhан банда тухай **«Самая длинная соломинка»** гэжэ фильм хөөрэнэ. Зүгөөр үйлэ хэрэгынь холын холо орондо бэшэ, харин 1946 ондо Прибалтикада болоно. Тус бандые элирүүлхэ, бариха хэрэгтэ чекист Юрис Вилкс (актер Георгий Тараторкин) горитой хубитаяа оруулна. Зүгөөр энэ фильмын нэрэнь hонирхолтой ааб-за. Теэд тэрэнь арад зоной заншалhаа үндэhэтэй юм.

Мүнөөдэрэй темэдэ **«Формула света»** гэжэ фильм зорюулагдана. Сибирьтэ баригдажа байhан мантан томо гидроэлектростанциин директор Маховиков ба тэрэнэй мэдэл доро байhан бүхы хүнүүдэй ажал хүдэлмэри, ажабайдал бидэниие hонирхуулна.

Нүхэр Маховиковой образ ажабайдалhаа үндэhэтэй юм. Совет гидро-барилгашан, Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудай лауреат Андрей Ефимович Бочкиной ажабайдалтай гол геройн ажабайдал адлирхуу.

СССР-эй арадай артист Петр Глебов Маховиковой рольдо наадана.

Хүн ба байгаали хоёрой харилсаанда олон фильм зорюулагдадаг. Режиссёр Агаси Бабаянай найруулhан **«Рысь выходит на тропу»** гэжэ фильмые энээндэ жэшээ болгон дурдая. hайн юумэн муу юумэн хоёрой хоорондохи хэтын хэтэдэ мүнхэ темэ эндэ улаан зурлаагаар зурагдаhандал элеэр харуулагдана. Энэ режиссёр арбаад жэлэй урда тээ «Тропой бесконечной любви» гэжэ фильм табиhан юм. Тэрэнь орон доторнай болон хилын саанашье амжалтатайгаар табигдажа үнгэрөө hэн. Харин шэнэ картинала режиссер мүнөө тэрэнэй үргэлжэлэл гэжэ нэрлэнхэй. Тэдэнэрэйнь гол геройнууд... ник Михалыч Шэлүү... нэршэнхэй Кунак ... үргэлжэлэл соонь үз...

«Голова Тереона» ...тиные Ригын кино... hара соо дурадхана. ... наhатай Иво — айхабтар ... сэдьхэлтэй үхибүүн. З... луу, нугаhадые хар... тэрэ бүхэли үдэрөө ... дээрэ үнгэргэдэг. Шу... хэндөө Иво нэрэ үгэ... рахан тархитай эгээ... галуугаа Тереон гэж... хэй. Теэд дүүрэн жар... лэжэ байhан бишыхан ... хуби заяанда эрьеш... дэ ушар тохёолдоо. ... нэгэтэ үбшэнhөө Иво... хирургтай холбоото... Ушар удхыень мэдэ... «Голова Тереона» гэж... хараарайгты.

Зүгөөр тус фильм... нууд бидэ, кино хар... оршон тойронхи ... хүнэй сэдьхэл зүрхэнд... гаар хандадаг байх...

Манай үсын хүнүүд... бодолой асуудалда «Кук... в театр» гэжэ фильм... лагданхай.

«Молодыми остались всегда» гэжэ фильм ... үедэ наhа бараhан ... эт Мирза Геловань ... рэнэ.

Хүмүүжүүлгын ... **«Мужское воспитание»** ... туркмен фильм найру... хай. Хонишон Сейли ... бүүгээ ехэ зориггүй, ... аймхай, абари муутай ... тоолодог дээрэhээ hай... шэнжэтэй болгохын ... тээ хони харууhалх... губи абажа ошоно. ... шулуун элэхэдээ үн... эрэ хүн зобоходоо ... хо» гэдэгтэл, үбгэж... бодоо. Ажал хүүлэж... гээ ёhотой эрэ хүн ... гэжэ тэрэ шиидэhэн ...

В. ПА...
кинофикациин упра...
ахамад ре...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. «Приказ: перейти границу» гэж... Совет солдадууд ... үүдэндэ. ?

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИДО ЗОРЮУЛАГДАНА

МОСКВА. Революциие магтан дуулагшын түрэhөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаhан В. В. Маяковскийн поэзиин бүхэсоюзна түрүүшын hайндэр июль hарада үнгэргэгдэхэ юм. Пушкинай, Некрасовай, Шевченкын поэзиин hайндэрнүүдтэл адли энэ hайндэр энээнhээ хойшо заншалта болохо юм. Москвада, СССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо hая болоhон бүхэсоюзна ойн баярай комиссиин үргэн заседани дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаhан байна.

Тэрэнэй ажабайдал болон ажал ябуулгатай холбоотой городуудта — Москвада, Ленинградта, Тбилисидэ, Киевтэ, Бакуда, Свердловскдо, Горькидо, Харьковта, Воронеждо, Ростов-на-Донуда агуу ехэ поэдтэ зорюулагдаhан баяр ёhолол үнгэргэгдэхэ байна. Бүхы союзна республиканууднаа түрүү уран зохёолшод, тэрэшэлэн социалис оронуудай айлшад hайндэртэ хабаадаха.

Поэдэй зохёолнууд, «Маяковскиин ёhо заншалнууд үсэгэлдэр ба мүнөөдэр» гэhэн суглуулбари хэблэгдэхэ. Маяковскиин үеын хүнүүдэй дурсалгануудтай пластинка гаргагдаха, уран шүлэгшэд поэдэй зохёолнуудые уншаха юм. Нийслэл хотодо поэдэй дурасхаалта музейдэ «үе саг ба өөр тухай» гэhэн выставкэ эмхидхэгдэхэ. Гүрэнэй уран зохёолой музейн жасаhаа абтаhан шэнэ материалнууд ойн баярай экспозицида оруулагдаха. Уран зохёолшодой болон шүүмжэлэгшэдэй научна конференцинүүд, «Маяковский дэлхэйн арадуудай хэлэн дээрэ» гэhэн темэдэ «түхэрөөн столой» заседани үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй мүнгэ-зөөрийн 1983 оной лотерейн дүрбэдэхи тираж 1983 оной майн 20—21-дэ Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэнь.

1968 ба 1977 онуудта Улаан-Үдын хүн зон тиражай наадагдахые адаглан хараха аргатай байгаа hэн. Тиин энэшье удаа мүнгэ-зөөрийн лотерейн тиражай үнгэргэгдэхыень хараха дуратайшуул олон байха бээз гэжэ hанагдана.

БУЛТАНДА ОЛЗОТОЙ

Манай орон дотор мүнөө үедэ элдэб лотерей наадагдадаг: ДОСААФ-ай, «Спортлотогой», «номой», «уран hайханай», «Спринт».

Лотерейн түүхэтэй танилсахада, уншагшадта hонирхолтой байха ёhотой.

Граждан дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр манай орон дотор лотерейнүүд үнгэргэгдэжэ эхилhэн түүхэтэй. Ямар нэгэн хугасаа соо залуу Совет гүрэнэй урда табигдаhан шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон зорилгонуудые эдэ лотерейнүүд зарим тэды харуулhан байна.

1921—1922 онуудта, дайнай hүүлээр оромнай хүшэр хүндэ байдалда ороо hэн. 23 губерни аймшагтай ехэ ган гасуурта дайрагдажа, 38 шахуу миллион хүн үлэн хооhон байдалhаа хосорхо түйладаа хүрэhэн юм. ВЦИК-эй дэргэдэ эмхидхэгдэhэн үлэсхэлэн зондо туhаламжа үзүүлхэ тусхай комитет бусад хэмжээнүүдэй тоодо лотерей үнгэргөө hэн.

Граждан дайнай эсэстэ үншэрhэн үхибүүдтэ туhалхын тула үхибүүдэй байдалые hайжаруулха талаар ВЦИК-эй дэргэдэхи комисси 1925—1932 онуудта мүнгэ-зөөрийн табан лотерей үнгэргэжэ, олдоhон мүнгэнэйнь харууhагүй үлэhэн хүүгэдэй байдалые hайжаруулгада зорюулагдаhан юм.

«Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха» гэhэн уряа доро үнгэргэгдэhэн лотерей үргэнөөр мэдээжэ.

Коллективизациин үедэ хүдөө нютагуудые шефтээ абаhан бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр лотерейнүүд үнгэргэгдэhэн байгаа. Лотерейн худалдалгаhаа ороhон мүнгэн шефтээ абаhан колхозой столоводо, поликлиникэ барилгада зорюулагдаха юм гээд билеедүүдэй ара таладань бэшэгдэдэг hэн.

1926 онhоо hайн дуранай элдэб бүлгэмүүд лотерейнүүдые үнгэргэжэ, ороhон мүнгыень ямар нэгэн хэмжээ ябуулгануудта зорюулдаг байhан.

1927 оной июлиин 17-до «Известия» газетэдэ «Таби сагаанаар дэлхэйе тойробо» гэhэн тэмдэглэл толилогдоhон байгаа. Рыбинскэ «Маяк» гэжэ зуруулай фабрикын тоо бүридхэгшэ А. Казаринов авиационно лотерей шүүжэ, иимэ аяншалга хээ гээд тэрээн дотор мэдээсэгдээ hэн. Москваhаа Париж хүрэтэр А. Казаринов самолёдоор ниидээ, Атлантическа далайе пассажирска пароходоор hэтэ тамараад, автомобиляар Америкээр ябаад, удаань пароходоор Номгон далайе гаталжа, Владивостокhоо поездоор Москвагаа бусажа ерээ гээд газетэ хөөрөө hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ дүрбэн лотерей үнгэргэгдэhэн байгаа. Тэдэнэй туhаламжаар ороноо хамгаалгада горитой ехэ мүнгэ зөөри элсүүлэгдэhэн юм.

Тиин 1958 онhоо эхилжэ бүхы союзна республиканuудта мүнгэ-зөөрийн лотерей наадагдажа захалаа. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ манай Росиин Федерацида мүнгэ-зөөрийн лотерейн хэмжээн 174,6 миллион түхэригтэ хүрэhэн байна. Хэрбээ түрүүшын жэлнүүдтэ худалдаанда гаргагдаhан билеедүүдэй үнэ сэнгэй 40 процентын шүүбэринүүдые түлэлгэдэ зорюулагдадаг байгаа hаань, 1966 онhоо хойшо 60 процентнь зорюулагдана.

1983 оной лотерейн дүрбэдэхи тиражай хэмжээн 14,1 миллион түхэригэй юм. Тэрэ 47 разрядтай гэхэ гү, али 47 миллион билет худалдагдаха.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталhан дүримэй ёhоор, Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэ лотерейн дүрбэдэхи тиражда дүн хамта 8 миллион 460 мянган түхэригэй мүнгэ-зөөрийн 4 миллион 775 мянга 200 шүүбэри байха юм. Тэдэнэй тоодо 94 «Жигули» ба «Москвич» автомобиль, 188 мотоцикл, 94 пианино, 470 телевизор, 1034 магнитофон ба радиоприемник, 729 фотоаппарат, 1504 холодильник, 705 хибэс ба бусад олон үнэтэй сэнтэй шүүбэринүүд байха.

Буряадай автономито республикын хүн зоной дунда манай мүнгэ-зөөрийн лотерей ехэтэ hайшаагдадаг гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Республикада хубаарилагдаhан билеедүүд бултадаа шахуу худалдагдадаг гуримсахан 1982 ондо р... кын хүн зон 1033 ... түхэригэй лотерейн ... худалдажа абаhан, ... га шахуу түхэригэй ... ри тэдэнэртэ үгт... юм.

Улаан-Үдэдэ тираж... гэргэгдэхэ байhан ... Буряадай автономит... публикада дүрбэдэх... жай 102 мянган т... билет хубаарилаг... Энэнь урдынхиhаа ... ган түхэригөөр ех... Тиибэ лабашье респ... олонхи городууд бол... снуудта билеедүүд ... данхай.

Нютагай эмхинүүд... шалалгаар РСФСР-эй ... нансын министерство ... үнгэргэхэ тусхай ко... баталаа юм. Улаан-Ү... исполкомой түр... В. П. Убеев тэрэнэ... гойлно. «Улаан-Үд... республикын пред... нууд болон эмхи з... дай ажалшад, парти... союзай органуудай ... шэд, тусхайлбал, Пр... линии районой «Зыр... совхозой haалишан Л. ... накова, Загарайн ... но шубуунай фабри... буушан-оператор Л. ... маратских (Бэрэз... тосхон), «Жилграж... трестын 1-дэхи СМУ... дэлмэришэн Б. А. П... кий, ВЛКСМ-эй Бу... обкомой секретарь Б... митов болон бусад ... снин бүридэлдэ оро...

Майн 20—21-дэ ... 9 часhаа оперо бол... дэй театрай байша... раж наадагдаха, ... түлөөhэгүйгөөр орож... но. Тираж үнгэргэх... снин үмэнэhөө Ула... ажаhуугшад болон ... дые уринабди.

Шүүбэрнин тираж... лица 1983 оной май... «Советская Россия», ... газетэнүүдтэ хэблэ...

А. ПОЛЬН...

Тиражай комиссиин түрүүлэгшын орлогш...
РСФСР-эй Финансын министерствын Ху...
... наймаа hомололтын ба мүнгэнэй ...
управлениин начальнигай ор...

Спорт

СПАРТАКИАДЫН ЗУН

СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүдэй удаан хүлеэгдэhэн хаhа энэ удаада тон эртэ хүрэжэ ерэбэ: баскетболист басагадай дунда мүрысөөнүүд Москвадахи «Динамо» бүлгэмэй зал соо эхилбэ.

Хэмжээгээрээ Олимпиин наадануудhаа дутуугүй үргэн ехэ эдэ мүрысөөнүүдтэ 11 мянга шахуу эрхим түрүү совет спортсменүүд — бүхы 15 союзна республикын, Москва болон Ленинградай түлөөлэгшэд хабаадаха ёhотой. Спортын 32 зүйл — бүхы олимпийскэ зүйлнүүд, тэрэ тоодо hайхан Олимпиадын программада оруулагдаагүй теннис, стэлой теннис, ... наадаха, мүн шатар болон самбо Спартакиадын программада оруулагданхай.

Спортын зарим зүйлнүүдээр шэнэ юумэн бии. Яхтсменүүд шэнэ классай онгосоор — «Виндглайдераар» мүрысэхэ юм. Велосипедистнүүдэй, байдарка ба каноэгээр нэлюурдагшэдэй, тамарагшадын ... мүрысэгшэдэй программа үргэдхэгдэhэн байна. Марафоной урилдаагаар Спартакиадын түрүүшын чемпионууд тодорхо. Эрэшүүлтэй хамта эхэнэрнүүд урилдаанай харгы дээрэ түрүүшынхеэ гараба. Энэ мүрысөөн майн 14-дэ нийслэл хотын олимпийскэ харгы дээрэ үнгэргэгдөө.

Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүд бүхэли зундаа үнгэргэгдэхэ. Тэдээндэ хабаадагшадые гансал Москвагай бэшэ, харин Ташкентын, Таллинай, Алма-Атагай, Львовой спортын талмайнууд, стадионууд, харгынууд угтаха байна. Мүрысөөнүүд гол түлэб июниин 20-hоо августын 6 болотор үнгэрхэ юм. Иимэ дээрэhээ совет спортсменүүд дэлхэйн ... чемпионадуудта, Канадын Эдмонтон хотодо үнгэрхэ студентнүүдэй дэлхэйн Универсиадада хабаадаха аргатай.

Дүрбэн жэлэй урда тээхэдэл адли, гадаадын айлшад Спартакиадада хабаадаха байна. СССР-эй Спорткомитет 61 ороноо 700 гаран спортсменүүдые уринхай.

Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө 80 миллионhоо дээшэ хүн мүрысөөнүүдтэ хабаадаhан юм.

Спартакиадын ехэ мүрысөөнүүд эхилбэ. Баскетболист басагадай мүрысөөн майн 24 болотор үргэлжэлхэ.

Ю. ХРОМОВ,
ТАСС-ай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Зунай бэлшээринүүдтэ» — түрүү бэшэг. «Хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхидхэл hайнаар үнгэрэе» — материалнуудай суглуулбари. Буряадай АССР-эй литературын болон искусствын ... — Москвада.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Графигhаа урид шалан» — М. Калекиной статья. БАМ-ай ажал хэрэгүүд. «Энэ хоёр ... hэн» — А. Козенкин статья. ... — А. Давыдовай, Н. Соболевой статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Мүнөөдэр — Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин байгуулагдаhан үдэр» — корреспонденци. Хилын саанаhаа ТАСС-ай, АПН-эй корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Улаан-Үдын лесотехническэ техникум» — соносхол. Телевидениин программа.

СЭНХИР ЭКРАН

В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ БҮХЭСОЮЗНА ПИОНЕРЭЙ ЭМХИИН БАЙГУУЛАГДАhАН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Хүүшанай маршнууд». 10.20 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд». 11.05 — «Хэрбээ залуу наhанай мэдээ hаань...» 11.25 — «Горизонт». 12.25 — ... 12.45 — Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.20 — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй эмхиин ... 16.20 — Түбэй телевиденин бүхэсоюзна радиогой ... 17.40 — ...

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Пионерэй эмхиин мүндэлэн түрэhэн үдэртэ». «Горн» гэжэ программа. 17.40 — «Рассвет» гэжэ ... секторэй концерт. 18.25 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Байгал» программа. Түнхэнэй район.

Москва. 19.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Хоёр дэлхэй — хоёр политика». ...

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Коллектив юу хэжэ шадахаб» гэжэ дамжуулга. Эстафета (2-дохи дамжуулга). 20.35 — «Вечный зов» — телевизионно олон сериитэ уран hайханай фильм (2-дохи хуби). ... 22.00 — «Время». 22.35 — «Живые строки» — фильм-концерт. С. Щипачевой зохёолы ... 23.15 — Балетын артистнуудай концерт. 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Испан хэлэн. 13.30 — В. Шекспир. «Гамлет». 9-дэхи класс. 14.05 — «Манай саад». 14.35 — «Хочу быть министром» — уран hайханай фильм. 16.05 — «Совет драматургиин В. И. Ленинэй образ». 16.55 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Хүгжэмэй забхарлалга.

Москва. 17.05 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 17.35 — «Арадай аялга дуунууд». 17.50 — «Шатарай hургуули». Эхилэн наадагшадай класс. 18.20 — «Подари мне молнию» — ... фильм. 18.40 — Камерна хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Энэ... ниие хүн бүхэн мэдэхэ ёhотой». 19.20 — Соносхолнууд.

Москва. 19.30 — «Зуун хэндэнь — наран!»

Улаан-Үдэ. 19.45 — «... вэй эхэ нютагта» — киноочерк. 19.55 — «Детство в солдатской шинели» ... 21.00 — ... 21.15 — ... фольклорно ... 22.35 — ... 24.00 — ... Ленинэй. Түбэй ... баримтата фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Н-02411 Заказ № 117. Индекс 04649.